

„GEACHT AETHERFORUM . . .”

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft uitgemaakt, dat naar het Aetherforum evenveel mensen luisteren als naar een voetbalwedstrijd Holland—België, namelijk ongeveer 3½ miljoen. Over het wel en het wee van dit populaire forum vertelt Meyer Sluysen op zijn eigen geestige wijze. We nemen een kijkje achter de schermen, horen allerlei bijzonderheden over de verschillende deelnemers, leven mee met zenuwachtige vragenstellers. En aan de hand van vele geciteerde (zotte en ernstige) vragen toont hij aan, dat het de leden van het forum vaak heel wat echte zweetdruppels kost om de vraaglust van de bezoekers van een forumavond te bevredigen.

Een allerplezierigst boekje, dat elk trouw luisteraar naar de uitzendingen van het Aetherforum graag in zijn bezit zal willen hebben.

MEYER
SLUYSEN

GEACHT AETHERFORUM . . .

GEACHT AETHERFORUM . . .

MEYER
SLUYSEN

'n Corona boek

„GEACHT AETHERFORUM...”

„Geacht Aetherforum...”

DOOR

MEYER SLUYSER

TEKENINGEN VAN MELS

UITGEVERIJ F. G. KROONDER TE BUSSUM

HET EILANDJE EN DE NAAKTE VROUW

Als ik in de radio-programma's van tegenwoordig rondkijk, naar de luidsprekers luister of snuffel in onze hedendaagse succeslectuur, ontdek ik dat de Nederlandse geest bezig is van een toestand van evenwichtigheid naar een staat van onevenwichtigheid te groeien. Of te degenereren, noemt U het maar zoals U wilt.

De kranten brengen tegenwoordig kolder-versjes.

Wacht eens even: is kolder hier wel het goede woord?

Ik noem het liever: die andere werkelijkheid. Ik bedoel ermee, dat door de werkelijkheid van onze gesprekken, plotseling een stuk van een totaal andere werkelijkheid gaat steken. Een brok sluimerend bewustzijn. Een eilandje, dat plotseling uit de zee van onze niet verwerkte gedachten boven de golven wordt omhooggeheven.

Mensen, die het vermogen bezaten, hun dagelijks bewustzijn voor korter of langer tijd blank

te schakelen, zodat de eilandjes boven de golven uit konden komen, zulke mensen zijn er altijd geweest. Maar de moderne psychologie heeft er haar hobby van gemaakt zulke mensen te kweken. Ze is de mens gaan ontdekken door in de spelonken van zijn hersens af te dalen.

Kent U die mop?

Een knaap van een jaar of twintig moet door een psycholoog worden onderzocht.

Zegt de zielepeuteraar:

„Tijdens het onderzoek zal ik U af en toe onverhoeds iets vragen, waarop U totaal niet verdacht bent. U moet dan onmiddellijk zeggen wat er voor Uw mond komt.”

„Goed” zegt de knaap.

Midden onder de test zet de psycholoog hem plotseling een geranium in pot voor de neus.

„Waar denkt u aan?”

En bot erboven op zegt die jongen:

„Aan een naakte vrouw.”

Het onderzoek gaat verder en aan het slot vraagt de psycholoog: „Hoe komt het toch dat een geranium U aan een naakte vrouw doet denken?”

Zegt de knaap: „Ik denk altijd aan een naakte vrouw.”

Dat verborgen bewustzijn is ook door de radio

ontdekt en vindt dan ook in meerdere programma's zijn weerslag.

Kijk, als wij forumleden rustig de tijd hadden over een vraag na te denken, zouden we nooit zeggen wat we nu zeggen. Dan werden we zwaar op de hand. Akelig degelijk. We zouden voorzichtig zijn in onze woordkeus. We zouden thuis eerst nog eventjes gauw een paar statistiekjes nakijken. We zouden duizend remmen aandraaien, want het... moet... toch... verantwoord... zijn.

De sluwe opzet van het aetherforum, is om te zorgen, dat we gewoon geen tijd krijgen remmen aan te draaien.

We weten vooraf beslist niet wat er zal worden gevraagd. (De geranium in pot).

We weten ook niet in welke volgorde de voorzitter ons zal verzoeken de vraag te beantwoorden.

Dan is er de invloed van de microfoon vlak voor ons (een tikje microfoonvrees hebben we toch allemaal). De wetenschap, dat drie en een half miljoen luisteraars zitten te loeren om ons op een fout te betrappen, brengt ons in een merkwaardig soort verwarring. Er is dus alles gedaan om te zorgen, dat het antwoord spontaan komt (de geranium en de naakte vrouw).

Ary van Nierop drukt dat zo uit:

„De beste programma's zijn die, welke het gekke, dat in elk mens steekt, tevoorschijn weten te brengen.”

Wat hij „het gekke” noemt, zijn de eilandjes in de zee van het onbekende.

Ieder mens bezit van die „eilandjes”. Ze komen op de meest onverwachte ogenblikken boven water.

Jaren geleden heb ik, als jong verslaggever, moeten aanzitten aan een uitvoerige feestdis, toen de voorzitter van een viscollege gehuldigd werd, omdat hij veertig jaar lang had weten te voorkomen, dat men hem van zijn zetel weg-intrigeerde.

De voorzitter hield een indrukwekkende rede. Hij begon bij Adam en Eva en eindigde bij Nelis Vogel en Kik Geudeker. Na hem kwam het oudste lid aan het woord.

„Kijk eens” redevoerde die, langs zijn neus weg. „Zo mooi als onze voorzitter kan ik het niet zeggen. Hij is 'wat de Fransen noemen een kouzeur en ik ben maar een zeurkous”.

Zulke voorvallen hebben mij geleerd niet aan ons volk te wanhopen. Heus, die ernst raken we wel kwijt; en als we ons niet meer voor de „eilandjes” generen, dan zullen we eindelijk onszelf weer eens zijn.

DAT ZIJN ZE NOU...

Wie geregeld naar het Aetherforum luistert, vraagt zich natuurlijk wel eens een keertje af: hoe zouden die lui er eigenlijk uitzien?

Wanneer het Aetherforum van achter de coulissen het toneel opkomt, laten we mevrouw H. Straalman-Kremer altijd voorop gaan.

„Mien, je bent onze applaus-vangster.” Dat ménen we echt.

Mensen, die haar in haar dagelijkse handel en wandel kennen, zeggen soms: „Ze is voor de radio heel anders dan in de gewone omgang.”

Als U het mij vraagt, zetten die mensen de zaak op de kop. Mevrouw Straalman is een pienter raadslid van Hilversum. Een goede wethouder en een vurige propagandiste voor de coöperatie. In de indruk, die ze maakt op iedereen, die met haar in die kwaliteiten omgaat, overheerst het zakelijke, geloof ik. Maar dat is de echte mevrouw Straalman niet.

De echte komt voor de dag, wanneer ze door de listige techniek van dit spelletje met het onderbewuste wordt gedwongen zo maar voor het va-

derland weg te zeggen wat ze van een of andere zaak denkt.

Dan komt er een gevoelige, soms overgevoelige vrouw voor de dag. Een vrouw die een tikje bijterig doet tegen mannen en hun hebbelikheden (waarop ik onmiddellijk terug ga kibbelen, want dát wil ze juist uitlokken), kortom: De Vrouw. Dat is haar geheim.

Bij een opinie-onderzoek is mevrouw Straalman als tweede uit de bus gekomen, toen werd gevraagd: Wie is de populairste vrouw van Nederland? Nummer één was Fanny Blankers. Maar wie kan die passeren?

De mensen vragen wel eens: „Wat zijn dat eigenlijk voor lui? Die van het Aetherforum!”

Daarom moet ik nu iets zeggen over Ome Jan van Zutphen. Hij doet, jammer genoeg, niet zo vaak met ons mee. Hij is over de negentig, vliegt door het land als een Rode Valk, en is gevat als een visvrouw. De grote kracht van Ome Jan in het forum is, dat hij zich bijna alles herinnert, wat er in tachtig jaar van zijn leven is geschied. Hij zegt doodrustig: „Ik herinner me, dat in 1870 de Kattenbrug verlicht was met vetpotjes.” Dan zit iedereen in Nederland ademloos te luisteren.

De volgende van wie ik iets moet gaan vertellen is David van Staveren. Hij is de oer-degelijke

familievader, die, ofschoon niemand het gelooft, probeert de indruk te wekken dat een ouwe bok nog wel eens een groen blaadje lust. Het ondeugende oude heertje uit de operette, maar dat is slechts schijn.

In de dagelijkse omgang is Van Staveren zeer ernstig, soms zelfs zwaarmoedig. Maar als een vraag hem dwingt met zijn ware aard voor de dag te komen, staat er plotseling een levenswijze man voor je, wiens glanzendste wijsheid is de uitspraak: Lach om narigheid, alles komt immers terecht.

Voorzitter Mr. H. (Han) Roelse is van een gans ander slag. Hij paart oer-degelijke Hollandse nuchterheid aan het merkwaardig soort humor, waarvan de Zeeuwen het geheim bezitten en dat ten eeuwige dage voor mij een mysterie zal blijven.

Roelse beoefent een zeer drukke advocatenpraktijk in Amsterdam. Hoe hij het klaar speelt nog altijd tijd uit te zuinigen voor het aetherforum begrijp ik eerlijk gezegd niet. Ik heb het stille vermoeden, dat hij het forum belangrijker acht dan zijn broodwinning. Hij stelt applaus boven zijn vrouw en kinderen.

„Was scheert mich Weib, was scheert mich

Kind

„Ich hege weit besseres Verlangen.”

Zijn toewijding aan de zaak des forums moge dan door weinigen van ons worden begrepen, zij wordt door allen hogelijk gewaardeerd. Onlangs moest hij het forum voorzitten in Leeuwarden. 's Morgens was hij aanwezig in een belangrijke zakelijke conferentie in Koblenz. Hij trok na de koffie per auto op weg naar Leewarden. Om zes uur was hij de grens gepasseerd, reed Arnhem voorbij en precies om acht uur stopte hij voor de zaal in Leeuwarden. Hij had pas gelegenheid een stukje te eten, toen de pauze was aangebroken. Niemand in het land bemerkte, dat hij gedurende de uitzending honger zat te lijden. Hij vatte de antwoorden even uitvoerig en rustig samen, alsof hij pas in 'de Kroon' een uitvoerig diner naar binnen had geslagen. Dat vind ik het summum van zelfbeheersing.

Wim Thomassen, de burgemeester van Zaan-
dam, is als lid van het forum nog beter dan als
voorzitter van het aetherforum. Als we samen
in één uitzending zitten, pikken we het altijd
zo in, dat onze stoelen naast elkaar staan. Dan
schuiven we elkander stiekume briefjes toe, of
fluisteren achter het handje. We zijn namelijk
zulke dikke vrienden, Wim en ik, dat we ons
kunnen veroorloven voor de microfoon een
beetje ruzie met elkaar te maken. Dat verhoogt

de levendigheid van de uitzending, en het bevordert de vriendschap, tenminste, dat is onze ervaring.

Hein Willemse, deftig geheten Mr. H. Willemse, is een Rotterdamse reder. Maar hij is geen rijke reder, en beslist ook geen rederijker. Wie hem niet zo goed kent, vindt hem de verpersoonlijking der onbewogen zakelijkheid. In werkelijkheid is Hein een droog-komiek met een sterk gevoel voor de betrekkelijkheid van alle dingen, waarvoor de meeste mensen zich uitsloven. Zijn grote kracht vind ik, dat hij het vermogen bezit om een mening doodeenvoudig los te laten, wanneer hij blijkt ongelijk te hebben. Dat is een zeldzaam verschijnsel in een klein land, waar iedereen iedereen kent.

Ik moet echter beslist nog iets vertellen over Ary van Nierop. De luisteraars in het land kennen hem, althans ze kennen zijn stem. Eerlijk opgebiecht, Ary is eigenlijk het aetherforum. Om dat uit te leggen, moet ik vertellen hoe de voorbereiding van zo'n uitzending in elkaar zit.

Voordat de leden van het forum naar een of andere plaats tijgen, hebben alle leden van de VARA een papiertje thuis gekregen, waarop staat, dat ze vragen kunnen inzenden. Die gaan allemaal naar Ary. Hij leest ze en sorteert ze.

Met een griezelig-fijn gevoel voor psychologie pikt hij er de vragen uit, waarvan hij vermoedt, dat de leden van het forum er verschillend over zullen denken. De keuze van de vragen is het geheim van het succes, maar dan ook het enige geheim.

Niemand van het forum kent de vragen vooraf. AlleenAry, die de papiertjes op het laatste ogenblik aan de voorzitter ter hand stelt.

Zo zijn ze nou, een paar van die lui van het Aetherforum.

ZO DOEN ZE 'T NOU...

Hoeveel jaren trekt het Aetherforum al door het land? „Zes jaar”, zegt Ary van Nierop, „jongstleden December was het precies zes jaar.” Even een potloodje en papiertje. We maken gemiddeld 14 avonden in een seizoen (in de zomer komen we op adem). Dat is dus zes maal veertien is vier en tachtig avonden.

Gemiddeld worden per avond negen vragen op ons afgevuurd, waarvan er meestal slechts zes worden uitgezonden.

Vierentachtig maal negen vragen, dat betekent dus dat we een royale zeven honderd vijftig vragen voor onze neus hebben gekregen.

Bij de VARA zeggen ze wel eens:

„Dat houden jullie nooit vol.”

Maar als de luisteraars ons al zeven honderd vijftig vragen lang hebben kunnen ondergaan, waarom zou ons uithoudingsvermogen dan falen?

De belangrijkste vraag is echter:

„Wat is het geheim van het succes van het Aetherforum?” Want 't is een succes. Begrijp me

goed: dat beweer *ik* niet, dat heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek onthuld.

De leden van het Aetherforum hebben er zelf niet veel notie van.

Als we onderweg zijn, filosoferen we er samen wel eens over.

De een zegt:

„De luisteraars waarderen het Aetherforum, omdat ze zelf actief in de uitzending worden betrokken. Ze horen de vragen en zitten als het ware zelf mee te antwoorden. Het is de zelfbedieningswinkel in de radio.”

Dáár steekt wel een korreltje waarheid in, vind ik.

Een ander zegt:

„Wel nee jo, dat is het niet. Het is doodeenvoudig. Zo'n forum zit vol afwisseling. Een lach en een traan. Ernst en luim. Ze horen een ernstige vraag en dan weer een lollige. Gaandeweg hebben de types van de forumleden zich gezet. De luisteraars weten precies wat hun te wachten staat, en elke keer is het toch weer een verrassing hoe dat vertrouwde zich nu weer zal demonstrenen.”

Daar steekt óók wel een korreltje waarheid in vind ik.

Weer een ander van ons zegt: „In de eerste maanden liep het Aetherforum helemaal niet

zo best. Het heeft een hele tijd geduurd, voordat de luisteraars in de gaten kregen wat er precies aan de hand was. . . .”

„Welnee,” interrumpeert dan iemand. „Het is precies andersom. Het heeft een hele tijd geduurd, voordat het forum in de gaten had, wat de luisteraars wensten. Nu zijn de forumleden en het publiek op elkaar ingespeeld. Ze kennen de fijne kneepjes. Ze weten precies wat het publiek graag van hen wil horen. Dat is het succes.”

Daar ben ik het ook mee eens. Als ik ergens geen raad mee weet, ben ik geneigd iedereen gelijk te geven.

Ik wil maar zeggen: zelf kunnen wij er moeilijk over oordelen. Geen van de forumleden is door het succes naast zijn eigen schoenen gaan lopen van verbeelding. Geen der leden van het Aetherforum is op de wereld gekomen met de dwanggedachte: en nou moet en zal ik vooral in de radio een ster worden, want anders heeft het leven voor mij geen waarde meer.

We zijn er allemaal min of meer toevallig ingeroeld. Toen we, tot onze eigen stomme verbazing, succes oogstten, wel, toen hebben de bazen in Hilversum ons er maar zo lang in gehouden. Waarom zouden we dus verwaand worden? We kunnen bij wijze van spreken morgen

door de Verenigingsraad van de VARA zo maar, floep van het programma worden geveegd. Titel voor een hoorspel: „Zij vielen uit Broeks' hand.” Morgen kan de gunst der luisteraars immers plotseling veranderen. Dan is het Aetherforum afgelopen. Zitten we 's avonds weer bij moeder thuis. In onze trijpen pantoffeltjes. Lekker rustig. Hoeven we niet meer op één avond heen en weer naar Vlissingen, of Hoogezand of Maastricht.

ZE ZIJN OOK MAAR MENSEN

Alle leden van 't aetherforum zijn in redelijke mate verwaand. We hebben ons tot het uiterste tegen deze slechte eigenschap verzet. Maar ten slotte hebben we moeten opgeven. Dat is de prijs der populariteit.

Eerst waren we gewóón. Toen werden we 'n beetje opschepperig. Vervolgens stelde het Centraal Bureau voor de Statistiek vast, dat naar ons evenveel mensen luisteren als naar een reportage van een wedstrijd Holland-België, waarvan men vreest dat de leeuw in zijn hemd zal blijven staan.

Zulke populariteit kriebelt onze eigendunk. Ook ons is niets menselijks vreemd.

Maar wat vonden we nou ons allersensationeelste succes?

Luister!

„Geacht aetherforum,” vroeg iemand in Apeldoorn, „hoe vindt u het, dat soldaten voor een of ander klein vergrijp worden gestraft met honderd strafregels?”

Ja, hoe vindt een mens zoiets?

Drie en een half miljoen luisteraars hoorden het en spraken erover. Een rechtgeaard vaderlander belde van de operatie-tafel, waar hij klaar lag, een kamerlid van zijn politieke partij op. Strafregeis in 't leger, de regering moest aftreden. Vraag en antwoorden knalden een paar dagen lang vetgedrukt uit de voorpagina's. Strafregeis in het leger?

Nederland kreeg lachkrampen.

Maar evenzo vrolijk was het treurig. Hogerhand probeerde de redacties te souffleren: strafregeis in het leger? Vuige laster!

Toen ontlaadde zich een wolkbreuk van inge-

zonden stukken. In alle kazernes schreven militairen opgewonden brieven. Ritsen handtekeningen eronder. „Aan de hoofdredactie van . .”
De dijken bezweken.

„In onze kazerne geeft de luitenant strafregels”.
„Mijn kapitein heeft me gisteren honderd keer laten schrijven: „Als ik mijn schoenen poets, moet ik ze allebei poetsen.”

„Wij hebben bij ons op de kamer een milicien, die strafregels uit voorraad verkoopt. Hij denkt erover „beroeps” te worden, want met die strafregelhandel als bijverdienste kan hij reeds op jeugdige leeftijd een rijk man zijn.”

„Mijn kapitein heeft gezegd: „Je smoel bevalt me niet. Ga maar een uurtje in de hoek staan.”

„Bij onze kompie moeten we om de haverklap in de hoek staan.”

De Nederlanders lazen die ingezonden stukken en grepen naar hun hoofd. Was de verdediging der Westerse beschaving een affaire van de kinderkamer? Komen onze officieren van de Koninklijke Militaire Academie of van de Vormaarschool voor Leerkrachten bij het Kleuteronderwijs?

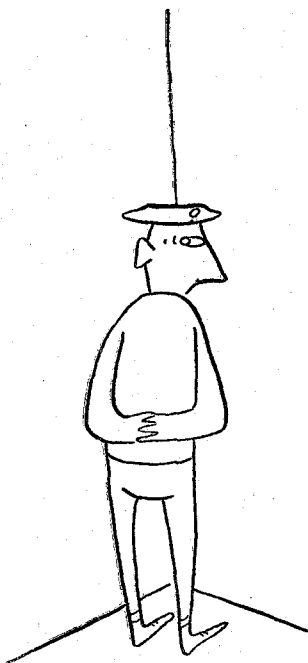
Als een kapitale mop scheen het te zijn begonnen. Al werd het een cycloon in een kikkersloot, het hield op leuk te zijn.

Toen sleep de chef van de Generale Staf een ex-

tra puntje aan zijn ballpoint. Hij liet een oekase ontsnappen:

„Aan allen die dit lezen, saluut! Soldaten zijn geen snotneuzen en het leger is geen kakschooltje. Voortaan zijn strafregels verboden en niemand mag meer in de hoek staan.”

In de kazernes lazen de jongens de oekase uit de krant aan elkaar voor. Ze sloegen met de vuis-

ten op de tafel. Er was, pot-hier-en-daar, nog recht in Nederland.

Correspondenten van buitenlandse bladen sprongen op de Hasselmanse oekase af, gelijk honden op een been.

Telegraafkabels gingen wit-heet staan. In de steden van het Oostelijk en Westelijk halfrond grinnikten krantenlezers.

„Say, Nederlandse soldaten moeten voor straf in de hoek staan”.

De vragensteller in Apeldoorn had voor een milde wereld-sensatie gezorgd.

Leve het Aetherforum?

Welnee!

Het was niet meer dan het vehikel geweest voor het onvervreemdbaar democratisch recht om te zeggen wat op 's herten gront leit.

FILOSOFIE BIJ DE SPOORBOMEN

We waren op weg naar Meppel.

Op de bumper het blauwe bordje met de witte letters:

NEDERLANDSE RADIO UNIE

De spoorbomen bij Harderwijk waren gesloten. Voor ons stond een wagen van het leger; er werden soldaten in vervoerd.

De jongens ginnegapten tegen glanzende nylonbenen. Een militair sprong uit de wagen, kwam op ons af.

„Nederlandse Radio Unie? Zitten d'r misschien artiesten in je wagen, chauffeur?”

Stoffels zei:

„Nee, geen artiesten; het is het Aetherforum maar”.

„Verrek . . . die meneer daar, is dat nou Jaap Buys?”

„Jaap Buys is van de Radiolympus . . . de persoon die u aanwijst is geen heer, maar Meyer Sluyser”.

„O, ik vond hem er anders echt uitzien om Jaap Buys te heten. En is dat nou mevrouw Straalman-Kremer?”

De soldaat luidspreekte naar zijn kameraden: „Jongens, hier zijn de lui, die de strafregels om zeep hebben gebracht”.

Even later onweerde de trein voorbij. De wagen was alvast begonnen te rijden. De soldaat werd net bijtijds door zijn maats binnen boord gehesen.

We hobbelden achter hen aan over de rails. De soldaten wuifden en riepen iets.

„Ze roepen hoera” zei Mevrouw Straalman.

De nylonbenen genoten voor een zeldzaam keertje geen belangstelling.

„Dat is nou radio-populariteit” zei Ary van Nie-rop. In de zes jaar, dat hij met het forum rondtrekt, is hij tot een ongeneeslijke filosoof gedegenereerd.

TOEN GEBEURDE HET WONDER

Wij van het aetherforum weten van te voren beslist niet welke vragen er op ons zullen worden afgevuurd. Onze onwetendheid (op dit gebied tenminste) is een deel van het succes, dat we menen te oogsten.

Zo is de spontaniteit gewaarborgd.

We weten evenmin in welke gribus-van-eenzaal we zullen moeten orakelen. Meestal is 't wel in orde; soms valt 't toch erg tegen.

Een goed forum kan niet meer publiek verdragen dan hoogstens driehonderd mensen. Maar er zaten een royale duizend in een zaal als een oorlogsschip. De lui op de achterste rijen hadden telescopen meegenomen. De kellners reden op scooters heen en weer. De technici zaten achterin verscholen achter een rookgordijn. Ze gaven ons signalen met een misthoorn.

De luidsprekerinstallatie had het laten afweten — we moesten die menigte beschreeuwen. Je voelde de melige vijandschap als een gemene tijger naar je toesluipen.

„Intieme stemming noemen ze dat,” zei Henk

Meyer, die tot het voorzitterschap was veroordeeld.

„Ik ga elk woord drie keer zeggen,” zei ik, „want anders verstaan ze me achterin niet.”

Op het podium stond een orkaan. Als we ons niet stevig vasthielden, woeien we weg.

„Dat wordt knudde vanavond”.

We begonnen een taai gevecht met de zaal. Met de kaduke luidsprekers. Met de rook. Met de tocht. En vooral met onze eigen kribbigheid. We probeerden op temperatuur te komen. Het lukte niet. Alles zat tegen.

„Geacht Aetherforum,” zei iemand. „Vindt u ook niet dat debiele kinderen een ongeluk zijn voor de ouders en de maatschappij? Moesten geen maatregelen worden genomen om te voorkomen dat zulke kinderen worden geboren of blijven leven?”

Het forum kreeg kippenvel van die vraag. Als je alles gehad hebt, krijg je dat nog.

Ieder van ons poogde min of meer behendig de vragensteller aan zijn verstand te brengen, dat zo'n vraag niet op een avond als deze luchtigjesweg kon worden gesteld, laat staan beantwoord. Mevrouw Straalman kwam het laatst aan bod.

„De vragensteller gaat van een veronderstelling uit, waarover hij niet heeft nagedacht. Hoe groot het ongeluk ook zij, wanneer een debiel

kind wordt geboren, juist zo'n arme stakker kan de ouders bijzonder veel geluk schenken, doordat ze het kunnen verwennen en vertroetelen; het menselijke geluk wordt vaak geboren uit wat oppervlakkig een ongeluk lijkt."

En toen gebeurde het wonder. Er viel één seconde lang een stilte. Er ging een rilling van ontroering door de zaal. Ondanks de defecte luidspreker, ondanks alle narigheid en tegenslag, ondanks het ontbreken van een intieme sfeer, greep die bewogenheid de bezoekers in de nek. Op een of andere mysterieuze manier voelde je, dat drie en een half miljoen luisteraars in Nederland op datzelfde oogenblik werden uitgetild boven het alledaagse bestaan.

VLIEGENDE SCHOTELS

Omdat de vragen, die ze op ons afvuren, de weerspiegeling zijn van de menselijke belangstelling, was het onvermijdelijk, dat we op zekere dag ook iets over de vliegende schotels moesten zeggen.

Nu ben ik een verstokte nuchterling, zodra het verkeer tussen de sterren ter sprake komt. Ik ben desnoods nog bereid te geloven, dat we op zekere dag een raket naar de maan zullen schieten, of wat mij betreft zelfs naar de Krabnevel. Maar dat zo'n ding ooit terug zal komen, wil er bij mij niet in. En dat de mensen ooit nog eens een week-end-retourtje naar een andere planeet aan een loket zullen kopen, zonder dat de politie de lokethouder arresteert wegens oplichting, geloof ik helemaal niet.

Ik vind al dat gegriezel over vliegende schotels, die bemand zijn met mannetjes van Mars, rare onzin. Projecties van onze angst, dat het ons op een kwade dag zal worden ingepeperd, dat we van de wereld en van ons leven zo'n rommeltje gemaakt hebben.

„Geacht aetherforum, wat denkt U van de vliegende schotels, bestaan ze of bestaan ze niet.”

Toevallig hadden de leden van het forum over diezelfde vraag onderweg zitten filosoferen; in die dagen stonden de kranten vol met verhalen over die dingen.

„Er bestaan vliegende schotels. In de vrolijke keuken op de kermis kun je vliegende schotels zien.” Dit antwoord moet van Maarten Vrolijk zijn. Een ander lid daarentegen beweerde, dat hij pas aan zo'n vliegend geval zou geloven, als hij er zelf een tochtje op had gemaakt, en geen seconde eerder.

Met gepaste onbescheidenheid wil ik wel onthullen, dat ik zeer ingenomen was met het antwoord, dat ik zelf gaf.

„Kijk eens. Er heeft dezer dagen in de kranten gestaan wat die vliegende schotels, die ze boven Frankrijk hebben waargenomen, werkelijk waren. Een humorist in een of ander dorpje heeft grote vliegers van zilverpapier gemaakt. Op de een of andere manier heeft hij er een lichtje onder geprust, en daarop heeft hij dat hele gevalletje opgelaten. Iedereen dacht: „Dit zijn de vliegende schotels’. En ze hadden gelijk. Die vliegende lichten waren echt.”

Later zei iemand in de zaal tegen me, dat ik me van een hoogst ernstig probleem met een mis-

lukt grapje had afgemaakt. Hij had er een boek over gelezen. Mannetjes van Mars waren bij de schrijver in diens tuintje neergekomen. Waar haalde ik de brutaliteit vandaan om over zo'n onderwerp te spreken zonder dat ik de literatuur kende.

Ik grijp nu de gelegenheid aan op deze plaats mijn verontschuldiging aan te bieden. Ik heb dat boekje intussen gekocht en helemaal gelezen. Voor één gulden en negentig cent ben ik nu geheel bij.

Ik heb meteen mijn tuintje in orde laten maken, als bij mij zo'n mannetje van Mars neerkomt, wil ik dat de boel er knapjes uitziet.

ZE KRIJGEN GEHEIMZINNIGE TRILLERTJES

Soms bespeuren de leden van het forum onderweg geheimzinnige trillertjes in hun onderbewustzijn. Dan voorspellen ze elkaar somber: „Het wordt niks vanavond”.

Van dat voorgevoel bereden, traden we het café binnen van een volksgebouw ergens in Nederland. De kellner kwam vragen wat de dame en heren gehad hadden willen hebben.

„Heb jullie verse kreeft?”

„Nee, mijnheer”.

„Nou, geef dan maar chocomel”.

„Ik heb zo'n gevoel, dat ik hier al eerder geweest ben” zei een onzer met een vroom gezicht tegen hem.

„Hoe zo?” vroeg hij belangstellend.

„Nou die bierviltjes van de Oranjeboom hè, toen ik ze zag, dacht ik: hier ben ik eerder geweest. Ik herkende het café direct aan de viltjes”.

„Maar meneer”, verbaasde de kellner zich, „die bierviltjes zijn toch overal hetzelfde?”

„Zie je wel” zei onze vriend tegen de andere leden van het forum, „zie je wel, dat het vanavond niks wordt. Als die kellner het prototype is van het publiek, dat vanavond met een vol verwachting kloppend hart naar de zaal stroomt om zich te laven aan onze wijsheden. . . . nou geef *mijn* portie dan maar aan fikkie”.

David van Staveren kwam later dan wij. Hij reist altijd per trein.

„Moet je horen wat ons net met die kellner is overkomen”.

„Vind jullie dat nou zoiets bizonders?” vroeg David. „Als het gaat over de ontvankelijkheid van sommige mensen voor humor, daar zou ik je staaltjes van kunnen vertellen. . . .” En dat deed hij. Hij had een degenslikker zien staan bij een haringkarretje.

Om hem te troeven, zei ik dat iemand mij had gevraagd of ik voor dat forum nou naar al die plaatsen moest reizen en of dat niet vreselijk vermoeiend was.

„Nee” had ik geantwoord „ik ga er hoogstzelden in persoon naar toe. Dat is niet nodig. Ik geef m’n antwoord meestal per giro”.

De minuten voordat het forum onder het mes gaat, zijn slopender dan de operatie zelf.

Wanneer iedereen de stemming op zich voelt kruipen: het wordt niks vanavond. . . . dan be-

zwijk ik voor de neiging om me flinker voor te doen dan ik ben. Dan ga ik kolder verhalen verzinnen, die de functie uitoefenen van het gefluit in een donker bos, wanneer de wandelaar dood-op is van de angst.

„Mot jullie horen”, begon ik zo luid te ijlen, dat de kellner achter de tapkast en de heren aan het biljard het moesten horen.

„Mot jullie horen. Er staat een vent in Amsterdam op de tram. Ze rijden over het Rokin. Zegt die knaap tegen een ander: Hoe laat is het? Die andere vent haalt een lucifersdoosje uit de zak, kijkt er op en zegt: 't Is vandaag Dinsdag. Toen

zegt die ander: „Dan moet ik er hier uit”. Hij loopt op het Muntplein, gooit een stuiver in de brievenbus onder de Munttoren, kijkt op de torenklok en zegt: „Ik ben weer een half pond afgevallen. Ha, ha, ha, reuzen mop, wat?”

De kellner keek schichtig. De biljarter miste een makkie van een bal, die zijn tegenstander vergat te noteren. Als iedereen goed van slag af is, weten wij ons weer wat rustiger.

Van zulke gevoelens vervuld betreden we dan de zaal.

In elf van de tien gevallen heeft ons voorgevoel ons voor de gek gehouden. Elke keer wanneer we denken, dat het niks wordt, blijkt de uitzending een succes.

Als ik die tegenspraak tussen voorgevoel en ervaring uit elkaar peuter, geloof ik, dat we het slachtoffer zijn van overgeleverde vooroordelen. Nu vind ik het vooroordeel meestal het beste oordeel, maar op die waarheid bestaan uitzonderingen.

De Groningers bijvoorbeeld heten stijf en droog als gemalen gort. Het vooroordeel zegt, dat een Groninger driemaal om een mop lacht. Eenmaal als hij de mop hoort, eenmaal als hij de mop oververtelt, en eenmaal als hij de mop begrijpt. Onze ervaring daarentegen is, dat het publiek in de stad Groningen geen halve

seconde nodig heeft om raak en luidruchtig op een goed antwoord te reageren. Als verstokt Amsterdammer moet ik hieraan toevoegen, dat ze in de hoofdstad al reageren voordat je uitgesproken bent.

Nergens in het land blijken de voor-oordelen tegen de bevolking te kloppen. Daarom heeft het aetherforum nu al zeven jaar achter elkaar om de veertien dagen een meevallertje gehad, wat het succes betreft dan altijd.

Alleen één keer is het mis gegaan. Toen vroeg iemand:

„Geacht aetherforum. Je hoort wel eens iemand zeggen: dat is mijn grootste blunder geweest. Wat vindt het aetherforum zijn grootste blunder?”

Het was de eerste en enige keer, dat we het antwoord schuldig moesten blijven.

Dom, want, achteraf gezien, lag het antwoord voor de hand.

„Onze grootste blunder, geachte vragensteller, moet nog komen.”

SCHATTIGE PROBLEMEN ZIJN ER GELUKKIG OOK NOG

Het aardigste deel van het aetherforum horen de luisteraars in het land nooit. Dat is de stemproef.

Voordat de eigenlijke opname van het forum begint, houdt Ary een deftige toespraak. Ary's forum-rede: „Friends, Romans, countryyokels, lend me your hears!”

Die woorden gebruikt hij nooit op 't podium. In elk geval Ary's forum-rede is onontbeerlijk. De mensen in de zaal moeten immers weten wat er straks gaat gebeuren. Alles moet worden geregeld. Geen spontaniteit zonder voorbereiding.

Als Ary klaar is met zijn prevelementje, omdat hij de indruk heeft, dat ze het nu wel snappen, vraagt hij het geachte publiek in de zaal even stil te zijn. De leden van het forum moeten een stemproef afleggen.

De technicus voor zijn klokjes en knopjes moet controleren of onze stemmen wel duidelijk genoeg doorkomen.

Dan mag elk lid van het forum zo maar iets fantaseren.

„Ik ben hier nou wel in Groningen, maar waar is de koek?” vraagt mevr. Straalman. Dan sleept ze haar eerste applausje in de wacht.

„Ik heb nooit geweten, dat Winschoten zover van Rotterdam ligt” broemt van Staveren, en dat mopje gaat er in als een Groninger koek. Omdat ik nu eenmaal verzot ben op onzinversjes, declameer ik ernstig:

„Het scherm gaat op

„Het spul begint

„Het toneel stelt voor een slapend kind

„Een droogstok met een kippenhok

„op de achtergrond een ouwe sok”.

Soms echter leveren de plaatselijke omstandigheden stof voor veel pittiger opmerkingen. We kwamen in de barre kou naar Leeuwarden.

„Hoe zeg je in het Fries: 't is koud” vroeg mevr. Straalman.

Het publiek ontdooide ervan.

Toen zei iemand anders:

„Ik heb altijd gedacht, dat 'grietenijen' Fries was voor: Friese meisjes”.

De paar zinnnetjes bij de stemproef hebben meer invloed op de kwaliteit van de uitzending dan de leek denkt. Als de mensen eenmaal in een goede stemming zijn, komen de leden van het

forum veel sneller op temperatuur.

In Wageningen zaten we in „Junushof”, waar het toneel groter is dan de zaal. De zaal zelf heeft het knusse van een bonbonnière.

Ary had in zijn toespraak beweerd, dat er zo weinig vragen uit Wageningen waren binnengekomen. „Ik trek hieruit de conclusie” zei hij, „dat er hier maar weinig problemen zijn”.

Bij de stemproef zei een onzer:

„Ary mag dan beweren, dat er weinig problemen in Wageningen zijn, maar ik zie anders een stel verdraaid aardige problemen in de zaal zitten”.

Die avond werd een daverend succes.

ZO MAAR EEN GESPREK

In een Zuid Hollandse stad kwam in de pauze een Dreesmannetje naar me toe.

„Ik wou U graag iets vragen. Mag ik?”

„Ga je gang, opa”.

„Moet u horen. Mijn vrouw is een jaar geleden gestorven. Ze ligt begraven op het kerkhof van de gemeente. Nou wou ik zo graag een rozenstruik op haar graf zetten, want ze was altijd zo gek op rozen. Maar de gemeente zegt: Nee, geen rozenstruik. Ik ben naar het stadhuis geweest. Geen rozenstruik. Ik ben naar iemand van mijn kerk geweest, maar geen rozenstruik. Het mag niet, zegt de gemeente. Het pást niet. De gemeentelijke tuinarchitect zegt: geen rozen! Maar mijn vrouw was zo gék op rozen, ziet U en als ik geen rozenstruik op haar graf mag zetten, dan ga ik zelf dood van verdriet. Nou wou ik vanavond het aetherforum vragen wat ik moet doen, maar ik ben niet aan de beurt gekomen met mijn vraag....”

„Jammer, dat je niet aan de beurt bent gekomen, opa” zei ik met gehuichelde luchthartig-

heid, maar ik had meer neiging tot grienen. Dat zielige mannetje met zijn eerlijke verdriet zat in de greep van een ambtelijk monster, en in zijn armzalige hulpeloosheid kwam hij bij het aetherforum. Dat hem toch niet kon helpen; natuurlijk niet.

Op zo'n ogenblik voel je, dat radio-populariteit toch maar verdraaid weinig te betekenen heeft. (Dat graf heeft tóch een rozenstruik gekregen, maar daar had het forum geen bemoeienis mee).

„JE SAIS TOUT”

Wanneer ik de lijstjes doorkijk, waarop ik in de loop der jaren de vragen heb opgeschreven, die ons zijn gesteld, moet ik altijd aan een buurjongetje uit mijn jeugd denken.

Hij wandelde op een Zondagmorgen met zijn vader over de Dam. Langs de kiosk. Er hing een Frans tijdschrift voor het venster: 'Je sais tout'.

Vroeg dat jongetje:

„Vader wat betekent dat?”

Zei de vader:

„Weet ik véél.”

Vroeg dat jongetje weer:

„Vader u vindt het toch niet erg dat ik iets vraag?”

Zei de vader:

„Welnee, jongen, vraag jij maar. Daar moet je van leren.”

Hoe uitgestrekt het gamma der menselijke weetgierigheid eigenlijk is, ontdek je eigenlijk pas als je die lijstjes met vragen naleest.

„Geacht aetherforum, wat denkt u van de nieuwe spelling?”

„Geacht aetherforum, wat is uw mening over het dragen van insignes?”

„Geacht aetherforum, wat denkt u van poëzie zonder rythme en wat is Uw oordeel over Lucibert?”

„Kunt u een definitie geven van vriendschap?”

„Hoe is uw oordeel over de derde loonronde?”

„De politieke partijen breken elkaar af. Kan dat niet veranderd worden?”

„Waarom is er in Roermond geen badhuis?”

„Zal de moderne machine geen nieuwe werkeloosheid veroorzaken?”

„Vindt u het juist, dat vakbondbestuurders ridderorden krijgen?”

„Zijn mannen zwijgzamer dan vrouwen?”

„Hoe komt het, dat de gemiddelde leeftijd van een vrouw in ons land hoger is dan die van een man?”

„Is het lied 'de Internationale' niet verouderd?”

„Vindt u het juist, dat in een fabriek hier in Hengelo wel een stempel-klok is voor de arbeiders, maar niet voor het kantoorpersoneel?”

„Wat is uw oordeel over het koffie-uurtje voor huisvrouwen; is dat niet de oorzaak van veel geroddel?”

„Zou het niet beter zijn moeilijk-lerende kinderen naar een gewone school te sturen?”

„Hoe is uw oordeel over de rubrieken in geïl-

lustreerde bladen, waarin raad wordt gegeven in liefdeskwesties?"

„Bent u voor of tegen auto-bewakers?"

„Is het niet ouderwets, dat een bruid altijd in het wit gekleed moet gaan?"

„Hoe vindt u, dat zes dames in Zaandam hartje winter een gat in het ijs hakken om te zwemmen."

„Bent u het met professor Gerbrandy eens, dat we in het parlement meer gepeperde taal moeten gaan gebruiken?"

Als je dan al deze vragen (dit is maar een selectie) op die lange lijst onder elkaar ziet staan, ontdek je allerlei wetmatigheden.

Voor die bijeenkomsten van het aetherforum schijnt een soort Wet van Gresham te gelden: slechte vragen verdringen goede vragen. (Maar Ary van Nierop zorgt wel, dat die wet geen brokken maakt).

Verder komt met grote frequentie het denkbeeld terug, dat iets verboden moet worden.

„Vindt u niet, dat de zelfbedieningswinkels moeten worden verboden?"

„En de afbetalingsmagazijnen dan?"

„En het autorijden?"

„En de bromfietsen?"

Nu sta ik persoonlijk op het standpunt, dat er eigenlijk maar één ding verboden moest wor-

den. Namenlijk het verbieden zelf.

En dan komt met nog groter regelmaat de aan-
drang terug om het gokken te verbieden.

Toen ik een jongen was, woonde er een paar
huizen van ons vandaan een man, die stiekum
in de Ierse Sweepstake speelde. Als het paard,
dat op het lot vermeld staat, de race wint, krijgt
de bezitter van het lot een sloot geld, een half
miljoen gulden, geloof ik.

Deze buurman had in een paar jaar tijds drie-
maal de Ierse Sweepstake gewonnen. Hij was
dus schat- en schatrijk. De hele buurt benijdde
hem.

Zijn geluk in het kanspel had hem geestelijk
zodanig gesterkt, dat hij, wanneer hij op straat
langs een paard liep, altijd beleefd zijn hoed
afnam.

Aangezien dus dit ene voorval duidelijk bewijst,
dat de op zich zelf afkeurenswaardige bezigheid
van het gokken ook kan bijdragen tot een bete-
re verstandhouding tussen mens en dier, ben ik
geneigd op alle vragen te antwoorden, zoals
de vader op de Dam:

„Wéét ik véél, maar vraag gerust, want daar
moet je van leren”.

LANDGENOTEN TEGEN LANDGENOTEN

In Rotterdam krijg je vast en zeker vragen, die bedekte optaters zijn tegen de Amsterdammers. De Amsterdammers beginnen onweerstaanbaar over de IJ-tunnel; afgunstig als ze zijn, dat Rotterdam een Maas-tunnel heeft.

In het Zuiden regent het stekelige opmerkingen over de lui in het Noorden.

Nu moet ik oppassen voor overdrijving. Het is nergens werkelijk ernstig gemeend.

Stel je vooral niet voor, dat we Sudeten-Limburgers hebben, die zich willen losrukken uit de nationale eenheid. Of dat er mensen zijn, die midden op de Afsluitdijk een douane-post willen stationneren, met een Hollandse consul in Harlingen. Of Friezen, die zeggen:

„Zolang er nog een Hollandse soldatenlaars op Friese bodem dreunt, is ons persoonlijk van een bevrijding niets bekend”.

Of een Fries, die zegt: „Mijn dochter wil met een Geldersman trouwen, maar ik heb haar mijn toestemming geweigerd, want ik ben te-

gen dergelijke gemengde huwelijken”.

De geprikkeldheden, die men kortweg „regionalisme” noemt, hebben wel een ernstige ondergrond, maar ze zijn ook weer niet zo serieus, dat er bloeddorst te bespeuren valt.

Het verheugende vind ik dat de mensen, die op een of andere manier de invloed van die geprikkeldheden ondergaan, zelf de eersten zijn om er de draak mee te steken. Ik ken geen plaats in Nederland, waar niet op een gegeven ogenblik de zon van de zelfspot door de wolken van regionale geprikkeldheid heenbrak.

In Groningen vroeg iemand:

„De wapens der provincies en gemeenten hebben allemaal een of ander embleem. Friesland heeft plompeblaren, Den Haag een ooievaar, Leiden de sleutels. Welk embleem zou het forum voor het wapen van Groningen aanbevelen?”

Eerste antwoord: „Een spaarpot, als zinnebeeld van de zuinigheid”. (Applaus).

Tweede antwoord: „Het peerd van ome Loeks”. (Knetterend applaus).

Derde antwoord: „Een Groninger koek”. (Overweldigend applaus).

Vierde antwoord (van David van Staveren): „Het wapen van Groningen? Op een veld van spaarpotten, het peerd van ome Loeks, met in

de ene poot een mollenboon en in de andere poot een Grönniger kouke”.

Toen stortte de zaal in.

Het regionalisme zit echter niet alleen tussen de ene provincie en de andere, tussen de ene gemeente en de andere, maar ook tussen buurten in één en dezelfde stad.

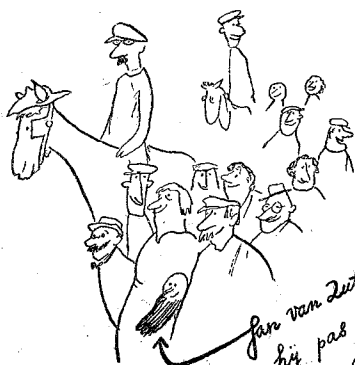
In de Amsterdamse Jordaan staarde een volle zaal naar het forum.

Ome Jan van Zutphen zat bij ons aan de tafel. Stel je voor een forum in Mokum en hij er niet bij.

„Geacht aetherforum”, vroeg iemand, „aan welke Amsterdammers geeft u nou de voorkeur, aan de Kattenburgers of aan de Jordaners, en wat zijn de verschillen tussen die twee?”

Zo’n vraag zou door Ome Jan bedacht kunnen zijn. Hij zat meteen op zijn praatstoel.

„Kijk eens, ik als oude Amsterdammer weet best, dat er grote rivaliteiten bestonden tussen de Jordaners en de Kattenburgers. Of Jordaners? Bewoners van het oude Franse pad, zoals we vroeger zeiden. Maar nou herinner ik me, dat in 1870 het driehonderdjarig feest werd gevierd van de inneming van Den Briel. Ik zie nog de Kattenburgerbrug voor me, die was helemaal verlicht met vetpotjes. En het was een

*Jan van Zutphen, toen
hij pas negen jaar oud
(en natuurlijk nog geen
ome) was*

mooi ogenblik in mijn leven, want ten slotte ben ik een jongen van Kattenburg, nietwaar. . . Nou herinner ik me, dat het een even mooi ogenblik in mijn leven was, dat de Jordaners, net zulke vurige Oranjeklanten als de Kattenburgers, naar de Eilanden kwamen om vrede te sluiten. De bokkebekken te paard voorop, en de vrouwen in de stijve, witte jakken er achter, en ze zongen: „Lang zelle de Kattenburgers leven!”

Dat keuvelde Ome Jan en toen moesten wij ons zegje zeggen.

Voor mij was de beantwoording van de gestelde vraag ietwat lastig. Ik ben namelijk geen

Jordaner, en geen Kattenburger, maar een Rapenburger. Dat wil zeggen: ik ben op geen kilometer afstand van de Kattenburgerbrug ter wereld gekomen. Ik ken de Kattenburgers, en ik mag hen graag. De Jordaners liggen me, om reden van sentimentele aard, ook zeer na aan het hart. Toen ik dus in die voor mij zo penibele kwestie mijn eigen scheidsrechter moest zijn, zei ik:

„De jongens van school tien in de Rapenburgerstraat, waar ik, evenals de voorzitter Henk Meyer, lager onderwijs heb genoten, zo heet dat, g e n o t e n . . , die jongens vochten bloedige veldslagen tegen de jongens van Kattenburg. De Rapenburgers verloren altijd, dus in die tijd vond ik de Jordaners veel sympathieker. Als we tegen de Jordaners hadden moeten vechten, zouden we beslist ook verloren hebben, maar de Jordaners waren ver weg, dus konden we ze makkelijk sympathiek vinden. Later heb ik Ome Jan leren kennen, een Kattenburger, en toen waren op slag alle Kattenburgers me zeer sympathiek. Nou heb ik vanavond gehoord, dat de Jordaners in 1870 Ome Jan hebben toegezongen: „Lang zelle de Kattenburgers leven” . . en dat heeft de Kattenburger Jan van Zutphen gedaan óók, want hij is nou al over de negentig. En daarom zijn de Jordaners me weer zeer sym-

pathiek geworden. Neen, voorzitter, ik kan geen keus doen. Alle Amsterdammers zijn me even lief, al was het alleen maar door hun houding tijdens de Februaristaking van 1941”.

Als ik toen niet gauw mijn stoel opzij had geschoven, had Ome Jan me op staande voet omhelsd.

Waarmee ik maar zeggen wil, in die rivaliteit tussen buurten schuilt meer rechtvaardiging „than meets the eye” en verder hoop ik te gelegener tijd in de gelegenheid te worden gesteld Ome Jan te feliciteren met zijn tweehonderdste verjaardag; desnoods mag hij me dan omhelzen (met baard en al), want „lang zelle de Kattenburgers leve”.

HOND KENT HOND

Was het in Harlingen, in Zierikzee, in Heerlen of in Winschoten? Enfin, het was ergens in Nederland.

Er stond een heerspersoon op, die zei:

„Geacht aetherforum. Een hond weet niet hoe hij eruit ziet. Toch loopt een hond direct naar een andere hond toe. Hoe verklaart U dat?”

Ik hoorde de vraag en had een fractie van een minuut nodig om mezelf ervan te overtuigen, dat ik goed had verstaan.

„Stapelmesjogge” fluisterde ik achter mijn hand tegen David van Staveren.

„Geschift” siste die terug. Terwijl ik probeerde de betekenis van de vraag te doorgronden, hoorde ik Wim Thomassen zeggen: „En Sluysers wat zeg jij daarvan?”

Ja, wat zei ik daarvan?

Iets heb ik geantwoord, maar ik verklaar hier plechtiglijk, dat ik op dat ogenblik volstrekt niet bewust wist, wat ik beweerde. Ik babbelde zo maar voor het vaderland weg. Uit mijn halve bewustzijn. Je antwoordt niet, maar je

laat zo maar klanken uit je mond kabbelen. De normale werkelijkheid, waarin je leeft, komt daar nauwelijks aan te pas, als u voelt wat ik bedoel.

Pas weken later, toen ze de op de band opgenomen vragen gingen uitzenden, heb ik mijn antwoord voor het eerst gehoord. Ik zat thuis. Toen ik die vraag uit de luidspreker hoorde komen, brak het koude zweet me uit. Ik hoorde mezelf zeggen:

„De vragensteller is abuis. Zo'n hond loopt niet direct naar een andere hond toe. Hij loopt eerst naar een boom toe, daar snuffelt hij aan en dan zegt dat beest tegen zichzelf, neen, dat is geen hond, dat is een boom.

Dan loopt het dier naar een lantaarnpaal, daar snuffelt hij ook aan, en dan zegt ie: dat is óók geen hond, dat is een lantaarnpaal. . . . en dan ziet ie ten slotte een van zijn eigen soortgenoten; daar rent hij naar toe, hij snuffelt weer en ja hoor, het is een hond. Zo gaat dat.”

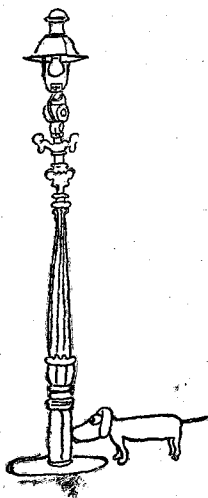
Tegen mijn huisgenoten zei ik: „Ik geneer me dood, wat een sof-antwoord.”

Met mijn vrouw overlegde ik een paar weken onder te duiken. „To live it down”. Na zo'n antwoord zou ik me immers in geen net gezelschap meer durven vertonen.

Maar 't pakte heel anders uit.

Weken daarna heb ik moeten horen, dat het die avond toch zo'n enige uitzending was geweest; en om mijn antwoord had men zich koninklijk geamuseerd. En niemand wilde geloven, dat we die vraag van te voren niet hadden geweten. Zo'n antwoord, daarover moest ik lang hebben nagedacht.

Waarmee ik maar zeggen wil: ik kan er met mijn verstand niet bij!

ZIJN ZORGEN

Er kunnen malle vragen bij zijn.

Dan kijk ik zo'n weetgierig man aan en denk:

„Ik zou *jouw* zorgen willen hebben”.

„Geacht aetherforum, vindt U het niet verkeerd, dat in officiële stukken zo'n dwaze deftige taal wordt gebruikt, en hoe zou U dat willen veranderen?”

Nu bestaan er in het Nederlands verschillende groepstalen, en ik haast mij erbij te voegen, dat dit niets te maken heeft met regionale verlangens in welk deel des lands ook levende.

Er bestaat bijvoorbeeld een afkortingstaal, een geheime groepstaal voor stellers en lezers van huwelijksadvertenties:

„Heer z.b.b.h.h. zoekt kennismaking met...”

Wie de groepstaal kent, weet, dat daar gewoonweg staat: „Heer zijn bezigheden buitenshuis hebbende enzovoorts....”

Wie die taal niet kent, veronderstelt, dat er staat: „Heer, zijn benen buiten bed hebben hangend enzovoort....”

Die vraag omtrent de onleesbaarheid van de

taal, die in officiële stukken wordt gebruikt, is zo dikwijls aan het aetherforum gesteld, dat er dunkt me, 'n tekort in ons onderwijs uit blijkt. Welja, de officiële taal vereenvoudigen! Goeie-morgen. Het zou een mooie janboel worden, als rechtsgeleerden niet meer de termen van hun eigen groepstaal mochten gebruiken om door elk hunner gekende begrippen aan te geven.

Het kwaad zit niet alleen in de officiële taal, maar ook in ons onderwijs.

Op de lesroosters der Nederlandse scholen diende een paar uur per week te worden vrijgemaakt voor het vak: officiële taal. Het onder-richt in deze nuttige wetenschap zou echter be-slist niet zo spannend zijn als de geschiedenis der adellijke huisvestingsproblemen in de Ne-derlanden, de problemen van de Dirk, die in het Hollandse en van de Jacoba die in het Bei-erse Huis moest wonen.

Een engel van een man, de goedheid zelf, die slechts wantrouwen aan de dag legt jegens verschijnselen in de maatschappij en niet jegens de bedoelingen der mensen, heeft mij omtrent dit vraagstuk eens gezegd:

„Het gebruik van de onbegrijpelijke officiële taal is eigenlijk een middel van de heersende

klasse, om de lagere klassen in de maatschappij te overheersen”.

Onderwijs in de officiële taal op de lagere scholen, of vervanging van die officiële taal door een meer begrijpelijk jargon dat is dus eigenlijk: revolutie.

PRAKKEN EN SMAKKEN

„Geacht aetherforum, mag men prakken?”

Dat is een korte vraag die een lange toelichting behoeft. Prakken is een nivellerende wijze van eten.

Stel, dat U met een kennis gaat dineren. Uw kennis bestelt een gebakken tongetje met gebakken aardappeltjes, doperwtjes en sla. U wacht met eten totdat hij begint: zo hoort het immers. Maar uw kennis is een prakker. Hij peutert eerst heel voorzichtig alle vis van het gebakken tongetje af.

U wacht. U zit zagezegd bij het prakken neer. Als hij de proteïne van de graat heeft gewurmd, legt hij het skelet op een apart bordje. Vervolgens gaat hij een lading gebakken aardappeltjes, sla en doppertjes bij de vis brengen. En dan begint het eigenlijke prakken. Hij maakt van dit alles een hutspotje. Pas wanneer alles tot een onherkenbare spijsbrij is gedegenereerd, begint hij te eten. Dat is de prak-praktijk.

„Mág men prakken?”

Niet zo vreselijk lang geleden trad er in Neder-

land een nieuwe Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op. Aan een professor van de Amsterdamse Universiteit vroeg ik of hij een oordeel over 's mans capaciteiten als minister had. Zijn antwoord luidde:

„Hij *prakt* . . .”

Wanneer deze prof ooit door Hare Majesteit zal worden aangezocht om een kabinet te formeren, zal hij stellig verzoeken in de opdracht te doen opnemen:

„. . . een kabinet samen te stellen, dat op een meerderheid in de volksvertegenwoordiging steunt en waarvan de leden niet *prakken* . . .”

„Geacht aetherforum, kunt u verklaren, waarom een doodgewone uitdrukking als „niet op reageren, Lena” van Willem Parel zo populair is.”

Bij deze vraag komt mijn verre neef, Jankele mij duidelijk voor de geest.

Hij zou deze intelligente vraag op volmaakt ernstige toon ongeveer op dezelfde wijze hebben beantwoord, als hij netelige kwesties, die zijn vrouw hem placht voor te leggen, oploste.

Eens vroeg ze hem:

„Waarom noemen ze vermicelli toch vermicelli?”

Zei mijn neef:

„Kijk eens. . . . het is geel als vermicelli. . . . het is lang als vermicelli. . . . en het smaakt als vermicelli. . . . waarom zouden ze het dan geen vermicelli noemen?”

En daarom, beste lezers en luisteraars is de uitdrukking van Willem Parel nou zo populair. Malle Eppi. . . .!

Soms echter is het aetherforum bereid dooernstig zijn hersens te verstuiken op een vraag, die de vragensteller of -ster als steek-onder-wa-ter bedoelt.

„Geacht aetherforum” zei iemand ergens in Nederland. „Ik heb een kennis, die vertegenwoordiger is. Als er belangrijke orders zijn af te sluiten, moet er met de klanten worden geluncht of gedineerd en dan komt de grote baas erbij. Maar nu wil het ongeluk, dat die baas ontzettend *smakt* als hij eet en die kennis van mij, is de mening toegedaan, dat verschillende orders zijn afgesprongen, omdat de klanten door dat gesmak werden geirriteerd. Hoe kan die kennis van mij nou zijn baas aan het verstand brengen, dat hij voortaan geruisloos moet eten?”

De bedoeling is aan het forum een antwoord te ontwringen dat de baas onder de neus kan worden gewreven.

Aan die stille wenk hebben we allemaal met toewijding gevolg gegeven.

„Zorg dat die smakkende baas op de een of andere manier aan de weet komt, wat het aetherforum vanavond heeft gezegd. Zeg met tact: meneer u smakt”.

Het liep allemaal op geoliede kogellagertjes. Henk Meyer was voorzitter. Hij moest dus de samenvatting geven. En dan: „Volgende vraag”. Henk is echter van huis uit bondssecretaris van de bond van Handels- en Kantoorbedienden. Dat is hem niet in de koude kleren blijven steken. Hij draagt het bondssecretarisschap mee als een kameel zijn bult. Henk mag dan gepensioneerd zijn, die vraag omtrent de handelsreiziger kietelde zijn onderbewustzijn. Aangezien hij alles kan weerstaan behalve die verleiding, begon hij niet met een samenvatting maar wel met een redevoering die klonk als een klok. Hij kende de bazen-trucjes wel. Smakken of geen smakken, het personeel lei 't loodje. De handelsreiziger mag zich de benen week lopen om de kleine ordertjes binnen te slepen. Maar o wee zodra er een grote order te halen is, dan komt de baas op de proppen. Bij het diner zit de baas naast de reiziger, maar bij de afrekening zit de reiziger naast de grote provisie.

Henk zette deze aantijgingen kracht bij door

zijn woorden met veel nadruk uit te spreken. Ik verwachtte, dat hij tenslotte zou uitroepen: Word daarom lid van de bond, de contributie bedraagt zoveel centen in de week.

Hij stelde mij in dit opzicht echter teleur. Hij eindigde zijn propagandarede abrupt. Hij vatte samen.

„Volgende vraag. . . . u Mevrouw”.

DIALECTIEK

„Geacht aetherforum, wat is het mooiste dialect?” Die vraag is ons eens gesteld en als ik het goed heb begrepen is ze die avond tot algemene tevredenheid beantwoord.

Dat lag trouwens voor de hand. In een land, waar luide geliedertafeld wordt, dat mijne moedertaal is de schoonste taal, moet geen lid van het forum het proberen te concluderen, dat dus *elke* moedertaal de schoonste taal is, en dat de logische gevolgtrekking die uit deze stelling kan worden getrokken slechts deze kan zijn: *geen enkele* moedertaal is dus de schoonste.

Want wie zó clownesk op een ernstige vraag antwoordt, heeft het binnen de kortst mogelijke tijd met het grootst mogelijke aantal Nederlanders aan de stok, van Groningen tot Limburg toe.

Nu moest ik voor de zoveelste maal verklaren waarom geen dialect mij liever is dan het Amsterdamse.

Voor mij zijn Amsterdamse humor en Amsterdams dialect onafscheidelijk. Een en dezelfde

zin klinkt in het Amsterdams als een moker-slag en in een ander dialect als een aai met een warm krentenbrood.

Een Amsterdammer heb ik eens horen zeggen:
„Me sole sijn so dun, assik op een sent trap . . .
ken ik foele offut kruis of munt is!”

Wie zou niet jaloers zijn op iemand, die zo beeldend de taal en de klank kan hanteren? En dan die Amsterdammer, die duidelijk wilde maken hoe schijnheilig iemand was, en zei:

„In je porum klopt hij je op je rug en achter je rug spuugt ie je in je porum”.

Of die derde Amsterdammer, die op het achterbalkon van de overvolle tram stond. Er liep een juffrouw langs, op zoek naar een behoorlijke plaats; ze liep van het voorbalcon van de motorwagen naar het achterbalcon van de bijwagen en terug. Toen zei die Amsterdammer:

„Soekt u de restauraassiewagen, dame?”

Of die Amsterdamse tramconducteur tijdens de bezetting . . . er stond een Duitse officier op de tram, die vroeg waar het Bahnhof was. „Nou” zei die conducteur, „dan gaat U hier het Spui over, en een klein eindje de Kalberstrasse in en dan links af en dan komt U er wel”.

Toen de Duitser weg was, zei een passagier:

„Man, je hebt hem de verkeerde weg gewezen.

Zo komt hij toch niet naar het station, naar het Bahnhof”.

Kwasie-verschrikt riep toen de conducteur uit: „O, sei die vrijer Bahnhof? Laat ik nou verstaan hebbe: Begááááánenhof”.

Ik heb eens een mooi voorbeeld gehoord van de hebbelijkheid der Amsterdammers om de *ij* uit te spreken als een zeer brede *a*. Een onderwijzer op Kattenburg dicteerde de jongens eens: Baat het niet, dan schaadt het niet.

Wel, ik behoef u niet te vertellen wat de jongens van de Dijkgracht toen opschreven.

En tenslotte deze Amsterdamse geschiedenis uit de bezettingstijd. Een Duits soldaat tracht in een overvolle tram te komen; het lukte hem echter niet en, met één voet op de treeplank staande, grijpt hij zich vast. Daarop zegt een stevige Amsterdamse:

„Wacht Heinrich, dan zal ik je even naar binne takele, want als je onder de wagen valt en d'r as een broodje tartaar weer onderuit komt, magge wij vanavond weer niet de straat op”.

Wij mensen vinden elk dialect zot, behalve het ene dat we zelf spreken en verstaan; dat vinden we de schoonste taal. Dialecten kunnen ons dus, voor de zoveelste maal, leren dat het menselijk vermogen tot zelfbedrog onbeperkt is. Een jaar of wat voor de oorlog heb ik samen met A.M. de

Jong en een stuk of wat vrinden de première bijgewoond van „Merijntje Gijzen's Jeugd” gespeeld door amateurs in Hoogstraten in het hartje van Brabant. De verschillende scènes werden aan elkaar gepraat door een commentator, die vóór het gordijn stond. In de stevige tekst van A. M. kwam nog al eens het woord „oerdriften” voor. Die commentator in Brabant had het echter voortdurend over „hoerdriften”. De bezoekers waren diep onder de indruk van de ernst, maar de gasten kregen maagkramp van het ingehouden lachen.

Een paar maanden later bezocht ik een dorpje in Zeeuws Vlaanderen, het land, waar ze een *h* uitspreken als die er niet en hem verdonkere-manen als hij er *wél* staat. Het dialect klinkt in het begin een beetje vreemd, maar als je eenmaal de sleutel van de geheime taal kent, versta je alles.

Die avond was er op het dorp een toneeluitvoering, gespeeld door zeer verdienstelijke amateurs. Eigen teelt. In het stuk kwam de verontwaardigde vader in botsing met de deugniet, die de eer van zijn dochter had belaagd, en het ouderlijk gezag sprak toen de onsterfelijke woorden:

„Ontaarde schurk, kom je mijn dochter opeisen?”

Kon *ik* helpen, dat het in *mijn* oren klonk als:
„Onthaarde schurk, kom je mijn dochter op-
hijsen?”

Waarmee ik, dunkt me, voldoende heb aange-
toond, dat vragen over de voorkeur, die het fo-
rum aan de dag legt voor dialecten, zeer ver-
standige vragen zijn, die waard zijn, met bloe-
dige ernst te worden beantwoord.

PARKEREN VAN KINDEREN

Sommige mensen misbruiken het aetherforum om via de radio een van hun familieleden of kennissen een geniepig dolksteekje toe te dienen. Wat zij niet durven fluisteren, moeten wij als antwoord rondluidspreken van Rodeschool tot Cadzand.

„Geacht aetherforum. Er zijn ouders die hun kinderen een hypermoderne opvoeding geven. Maar nu gaan die ouders met vakantie. Wat doen ze echter met de kinderen? Ze laten de kinderen zolang bij de grootouders logeren; maar die geven de kinderen natuurlijk geen moderne opvoeding. Vindt U dat nou verantwoord?”

Dat is een typische steek-onder-water-vraag. De snode bedoeling ligt er meters dik bovenop. Ik zal 't u uitleggen. Het zit zó in elkaar:

De vragensteller heeft kennissen. Die confijten hun kinderen in de opvoedingsmethode van professor Slabberdewaski.

De vragenstelster vindt die opvoeding echter zwaar knudde met een dikke riet.

Ze heeft al vele malen tegen haar bloedeigen man gezegd, dat die kinderen van Dinges voor hun leven worden bedorven met dat moderne gedoe. Tegen haar eigen man kan ze natuurlijk zoiets rustig zeggen. Maar tegen de opvoeders zelf zwijgt ze in alle talen. Waarom zou ze zich ongenoegen op de hals halen?

Een paar weken geleden hebben die moderne ouders het voornemen te kennen gegeven spoedig naar het buitenland te tijken voor een vacatieverblijf.

De kinderen kunnen niet mee. Een liefhebbende ouder wil ook wel eens vrij zijn. „Wat doen we met de kinderen, mams?”

„De kinderen? Oh, die parkeren we zolang bij die oudjes van jou, paps. Echt gezellig voor Opa en Oma”.

Aha, heeft de vragenstelster toen gedacht, nou komt *mijn* kans.

Ze weet, dat moderne opvoedende ouders altijd naar het aetherforum luisteren.

Nou gaat zij listig een vraag stellen; en op die manier peutert ze door middel van ons antwoord die ouders aan het verstand dat ze toch eigenlijk een stel slechte opvoeders zijn, ondanks professor Slabberdewaski. Het is een beetje omslachtige manier om iemand, die je dagelijks spreekt, iets te vertellen, maar er zijn

nu eenmaal mensen, die een bos afbreken als ze een lucifer moeten maken.

Zo'n vragenstelster bevroedt geen seconde, dat het aetherforum de ware bedoelingen onmiddellijk in de lampen heeft. Wat doet het aetherforum met zo'n vraag van opgelegd pandoer, doorgestoken kaart, dubbele bodem en steek-onder-water?

Meestal verspillen we onze energie op een serie min of meer ontwijkende antwoorden. We gaan wel op de vraag in, maar we passen er heilig voor op, de veroordelende woorden uit te spreken, waarop de vragenstelster zit te wachten. In negen van de tien gevallen kun je op haar teleurgestelde gezicht lezen, dat het aetherforum haar bitter is tegengevallen. Dat is voor haar wel beroerd, maar wij moeten ook om de andere klanten denken.

Stel, dat het aetherforum er intippelde. Stel, dat we zouden antwoorden:

„Schande over het hoofd van zulke slechte ouders. Moderne opvoeding mag nooit onderbroken worden, nooit of te nimmer”.

Of stel, dat we professor Slabberdewaski fel gingen veroordelen.

Dacht u dan dat de ouders, voor wie die steek onder water is bedoeld, zouden snappen, dat het op hén gemunt was? Welnee! Het mense-

lijk vermogen tot zelfbedrog is immers onbeperkt. Ze zouden grijnzen en tegen elkaar zeggen:

„Nou, dat is ook een poeier die daar wordt uitgedeeld. Op wie zou dat gemunt zijn?”

En als wij dan plotseling met ons hoofd uit de luidspreker in de huiskamer kwamen en zeiden:

„Op jullie....”

....zouden ze roepen:

„Wat zijn ze weer lollig vanavond”.

NIET HET ANTWOORD, MAAR DE VRAAG IS BELANGRIJK

„Geacht aetherforum” hoor je iemand zeggen. Over de karaf met water kijk je de zaal in. Dikwijls kost het dan grote moeite je te concentreren op de vraag zelf. Want de persoonlijkheid van de vragensteller boeit je veel sterker.

Wat heeft zo'n man in vredesnaam bewogen tot juist die ene vraag?

„Geacht aetherforum. De damesmode verandert snel, de herenmode wijzigt zich slechts langzaam. Als het aetherforum het voor het zeggen had, welke veranderingen zou u dan in een herencostuum willen aanbrengen?”

Vermoedelijk is de vragensteller besprongen door het kwelduiveltje van de afgunst. Op vrijwel elke vraag weet dat dekselse aetherforum antwoord; en als ze geen bescheid weten, draaien ze zich er altijd handig tussen uit. Laat ik nou 's een vraag verzinnen, waardoor ze met hun mond vol tanden zullen zitten.

„Wel, mevrouw Straalman”, hoor je de voorzitter zeggen, „als u eens begon.”

Terwijl Mevrouw Straalman, gevat en gevoel-

vol, glad en geestig antwoordt, blijf je naar de vragensteller kijken. Hij zit alweer op zijn plaats op de eerste rij. Zijn gezicht vertoont een merkwaardig-gespannen trek. Heb ik dat forum even fijn te grazen!

Applaus in de zaal. Mevrouw Straalman is dus klaar. Nu is de beurt aan de plaatselijke autoriteit, het gastlid van het forum, bijv. de burgemeester of de wethouder. Zo iemand doet uit de aard der zaak en volkomen begrijpelijk altijd langer over het antwoord. Hij heeft meer microfoonvrees dan wij.

De vragensteller kijkt ietwat minachtend naar de burgemeester of de wethouder; van hem verwacht hij niet veel. Zelfs als hij midden in het antwoord zou blijven steken, zou de vragensteller dat nauwelijks als een triomf gevoelen.

Goed, hij heeft het forum dus schaakmat willen zetten. Aardig spelletje. Maar waarom is hij toen juist op die vraag van de herenmode gekomen? Hij had even goed een vraag kunnen stellen over goudvissen of over biljartballen, de Eskimo's, de Sioux-Indianen, noem maar op wat je wilt. Waarom juist de herenmode. Freud beweert, dat zoiets geen toeval is.

De stedelijke autoriteit is klaar. Conventioneel applaus in de zaal. „En Sluyser, wat is jouw mening?”

Al die tijd heb je als het ware drie stellen hersens gehad. Het ene stel prakkiseerde over de persoonlijkheid van de man op de eerste rij. Het tweede registreerde de antwoorden van je voorgangers. Het derde stel piekerde intussen op een antwoord, dat totaal zou verschillen van alle voorgaande.

„En Sluyser, wat is jouw mening?”

Met een schok smelten de drie delen van je hersens opeens weer tot één geheel samen. Je geeft antwoord. Goed of slecht? Dat weet je nooit van te voren. Je ontlaadt spanning. Een antwoord, dat niet langer duurt dan driekwart minuut, kan je soms bekaf maken van vermoeidheid.

De inquisiteur op de eerste rij heeft nu een totaal andere uitdrukking op zijn gezicht. Neen, hij wint het niet van het forum. Zelfs op zijn zotte vraag weten ze een antwoord.

Nu kijkt hij triomfantelijk. Als hij de kans kreeg zou hij elk van de drie en een half miljoen luisteraars in Nederland gaan opzoeken en zeggen:

„Ik ben de man, die de vraag heeft gesteld van de herenmode.... weet u wel.... Als je het goed bekijkt, is het succes van het aetherforum aan niemand anders te danken dan aan mij”.

Onder ons gezegd en gezwegen: hij kon wel eens gelijk hebben!

TIJD OM NA TE DENKEN

In Heerlen zaten we in een beetje rommelige zaal. Gast van het forum was ‚Sjeng‘ Tans, lid van de tweede kamer.

Het forum verliep vlotjes. Aardige vraagjes. Grappige vraagjes. Belangwekkende vraagjes en onnozele vraagjes.

Toen kwam een niet al te zeer uit de kluiten gewassen wezen van het mannelijke geslacht naar voren, dat vroeg:

„Geacht aetherforum. Het forum bestaat uit vier leden plus een voorzitter. Stel U nu eens voor, dat U met Uw vijven aan boord bent van een schip. En dat schip lijdt schipbreuk. In de reddingsboten zijn nog slechts vijf plaatsen, maar het aantal mensen, dat gered moet worden is veel groter. Hoe denkt het aetherforum, dat het kan bewijzen zó nuttig te zijn, dat het voorrang verdient in de reddingsboten”.

Dat lijkt voor de luisteraar (en nu voor de lezer) een rare, ingewikkelde vraag. Maar ’t valt mee, hoor!

Door ervaring wijs geworden weet je dat vrijwel

alle vragen in een of andere rubriek kunnen worden ondergebracht. En daar passen dan weer type-antwoorden op, die je moet module-
ren. Kijk ik bedoel dit:

Je hebt bijvoorbeeld veel vragen over het huwe-
lijk. Eerste afdeling: de vrouw voelt zich te kort
gedaan. Antwoord: doe de man een beetje te-
kort. Tweede afdeling: de man voelt zich tekort
gedaan. Antwoord: doe de vrouw een beetje
tekort.

Dan heb je vragen over kleding; dat zijn meest-
al vragen, die grappig bedoeld zijn. Antwoord:
nooit té serieus.

Vervolgens heb je politieke vragen; daar moet
je mee uitkijken, want ze zijn nog al eens geca-
moufleerd als een onnozele vraag en dan loert
het politiek venijnige addertje tussen de gras-
sprietjes.

Dan heb je de beslist-zotte vragen; dat zijn de
vragen, waarvan we eens een keer (ik meen dat
het in Winschoten was) hebben gezegd:

„Voorzitter, dat is geen vraag voor het aether-
forum, maar voor het aetherkrankjorum”.

Toen ik dus in Heerlen dat spitsvondige heer-
tje die vraag over dat schipbreukige schip hoor-
de stellen was mijn eerste gedachte:

„Krankjorume vragen. Afdeling: malle geval-
len. Onderafdeling: hoe klets ik me eruit?”

De voorzitter begon zijn babbeltje, en juist toen hij wilde vertellen wie van de forummers het eerst zijn tanden op die vraag moest gaan stukbijten, kwam er achter uit de zaal een schreeuw: „Lijn defect”.

Dat was de technische dienst!

De zaal werd onrustig. Ary besteedde het podium en maande de oproerige menigte tot kalmte. Binnen enkele minuten zou het defect verholpen zijn. U gelieve tot zolang Uw onlesbare dorst naar kennis te bedwingen.

Zo'n paar minuten lijndefect geven heerlijk tijd tot nadenken.

Toen de lijn goed en wel hersteld was, vond de voorzitter, dat ik me maar als eerste op dat gevaarlijke schip moest begeven om mijn plaats in de reddingsboten voor elkander te kletsen. „Wel voorzitter” zei ik, „ik vertik het op die vraag te antwoorden. De vraag of men leven zal dan wel sterven, de vraag van leven of dood, laat ik niet afhangen van de nuttigheid van een mens. Wie zich eenmaal op dat pad begeeft, raakt binnen de kortst mogelijke tijd verzeild in een wereldbeschouwing, die gedurende de bezetting niets dan rampen over ons land gebracht heeft”.

Toen was de beurt aan Sjeng. Goud-eerlijk zei hij:

„Voorzitter. Ik moet eerlijk bekennen, dat ik aan die kant van de vraag niet zo dadelijk heb gedacht, maar ik ben het er volkomen mee eens”.

Met een beetje goede wil zou je uit dit voorval kunnen bewijzen, dat het forum beslist beter zou worden als de leden de vragen wél vooraf kenden.

Maar dan zouden we nooit meer uitglijden, nooit eens een fout maken, nooit eens schrikken van onze eigen woorden. Er zijn mensen, die naar dit doel streven. Ik niet. Kippenvel zou ik krijgen als van mij gezegd kon worden: „Nou ja, hij is wel middelmatig, maar je weet tenminste, dat hij nooit ongelukken maakt.” Hoe gladder het ijs, hoe gemakkelijker de schaatsen schampen!

IN DE SNIJKAMER

Voordat het aetherforum de lucht ingaat, moet 't eerst op de snijtafel.

De programma's worden namelijk op een bandje opgenomen. Onvertogen vragen en al te oprechte antwoorden kunnen niet zonder controle op Nederland worden losgelaten.

Ary zit dus een paar uur te zwoegen om het aetherforum te kuisen en op tijd te snijden.

Alleen daardoor heeft hij reeds recht op onze ononderbroken dankbaarheid. Gaat u zelf maar eens na.

Voordat een meneer of een dame voor de microfoon kan komen om te zeggen:

„Geacht aetherforum”

... moeten ze eerst een vraag hebben ingezonden.

Nou dan, op een gegeven ogenblik verschijnt de bevoordeelde dame in de zaal. Het bestuur vangt haar gewoonlijk bij de deur op.

„U bent toch mevrouw Zus-en-zo, die een vraag heeft ingestuurd?”

„Jawel, dat ben ik, meneer.”

„Nou, Uw vraag zal worden uitgezonden. Hier is een papiertje, waarop de vraag staat. U heeft een plaats op de eerste rij”.

Daar gaat die dame dan zitten, en in negen van de tien gevallen voelt ze zich toch wel erg opgelaten. Ze zit alleen op de eerste rij, de rij der vragenstellende wezens. Haar man en kennissen zitten ergens achter in de zaal. Ze heeft een tikje de smoor in; en wie kan het haar kwalijk nemen.

Bovendien is ze op van de zenuwen. Straks moet ze voor de microfoon. Het hele land zal haar horen. Ze heeft de beverd als ze er aan denkt. Ze frommelt het papiertje in de holte van haar hand in elkaar. Dan pulkt ze het weer in een beetje fatsoenlijke vorm.

Als Ary dan op het toneel verschijnt, hoort ze, nog beveriger, wat ze zo meteen moet doen. Ze moet op haar beurt letten. Het nummertje staat op de vraag. Als het nummertje vóór haar bijna klaar is, moet zij alvast naar voren komen en dan op het juiste ogenblik haar vraag afvuren. Er kunnen natuurlijk geen hiaten in zo'n uitzending komen.

Van begin af aan had ik het goeie zieltje op de voorste rij in de gaten.

Ze was gewoon gaan zitten. Maar na een paar seconden stond ze op. Deed haar mantel uit.

Toen ging ze weer zitten. Opeens schrok ze. Ze spreidde haar mantel op de knieën voor zich uit. Ging zoeken. In alle gaten en alle hoeken. In alle zakken en alle pakken. *Het papiertje met haar vraag.* Waar was het? Waar had ze het gelaten?

Eindelijk, ja hoor, ze had het gevonden. Ze vouwde haar mantel weer netjes over de stoel-leuning. Ging weer zitten. Het papiertje in haar hand.

Toen ging ze, stiekum de vraag zitten lezen. Ze schrok weer. Keek rechts, keek links. Vroeg aan haar burens:

„Welk nummer heeft uw vraag?”

„O, dan zit ik helemaal verkeerd” zei ze gillend, „U hebt nummer zeven en acht en ik heb nummer twee. . . . Dan moet ik niet hier zitten, maar daar!”

Ze stond op. Greep haar mantel. Verhuisde naar 'daaro'. Daar legde ze haar mantel weer neer. Ging zitten. Keek nog even op het papiertje. Ja hoor, nou zat ze goed.

Maar na een paar seconden schoot ze onrustig overeind. Met haar gezicht naar de zaal ging ze speurend uitzien naar haar man. Hij zag haar wel, maar zij zag hem niet. Hij stond ergens achter in de zaal te wuiven. Zij stond voor in de zaal en zei zo maar in de lege ruimte:

„Chunstnochantoe. . . . ik sien me man helemal niet meer”.

Net op dat ogenblik zag ze hem.

Toen begon de uitzending. Ary gaf zijn explicatie ten beste. Ze dronk zijn woorden in. Maak je maar niet ongerust, man, *ik* zal de uitzending niet in de war sturen.

Nummertje één stelde zijn vraag. Zij stond achter hem, om zodra hij klaar zou zijn, haar vraag af te vuren.

„Geacht aetherforum. Ik heb in de krant gelezen, dat een professor op de kust van Afrika een halve gare vis met armen. . . halfvergane. . . een halve gare. . . . halve gare vis heeft gevangen. . . .”

Ze struikelde over de vis, die eerst half gaar, toen half vergaan, vervolgens halve maan en ten slotte weer half gaar was.

Het heeft Ary later een half uur gekost om de zenuwen van die juffrouw uit het geluidsbandje te snijden.

TO START YOU THINKING

„Geacht aetherforum, vindt u, dat de kapitein van de Flying Enterprise. . . .”

Het lag voor de hand, dat die vraag kwam. Zij moest komen. De hele wereld praatte over kapitein, hoe heette hij ook weer, Hansen, Madsen, Karlsen. . . . ja, Karlsen. In elk geval de hele wereld praatte over hem. Zou hij het rooien? De schuit hing volkomen uit het lood. Hij moest tegen het steile dek opklimmen als een vlieg tegen een spiegelruit. Hij was de enige aan boord. Maar hij bleef. Hij liet zijn varende spiegelruit niet los.

„Geacht aetherforum, vindt u, dat de kapitein van de Flying Enterprise. . . .?”

We forumden in Zwolle. Johan Winkler maakte deel uit van de ploeg.

Terwijl de andere forummers hun zegje zeiden, zat hij met half toegeknepen ogen te luisteren.

Nou ja, hoe vonden we die kapitein. . . . Karlsen, zal ik maar zeggen.

De een vond hem een held.

De ander een zot.

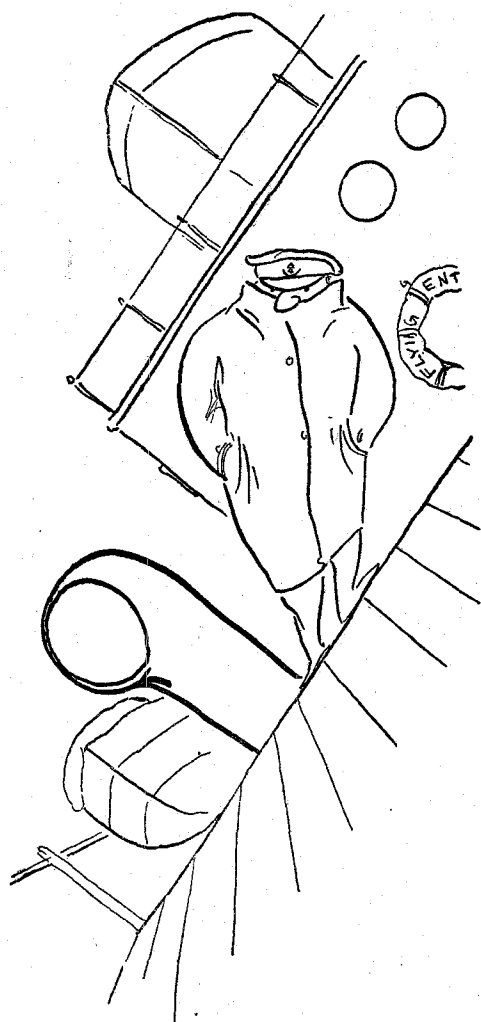
De derde zei, dat zijn vasthoudendheid waar-dering verdiende, maar wat was het nut van die flauwe kul? Kon die kapitein nou niet naar huis gaan? Zoveel mensen liepen gevaar, omdat ze hem in een woedende storm moesten redden. Niemand zei iets, dat niet reeds tien miljoen malen eerder was gezegd in die grote wijde wereld, die gedurende een paar dagen geen andere kopzorg had dan kapitein. . . . Karlsen, zal ik maar zeggen, en zijn schuine schuit.

„En Winkler, wat is jouw mening?” vroeg de voorzitter.

Johan ging er eventjes voor zitten.

„Kijk eens het is een van de kwalen van onze wereld, dat we bij alles naar de nuttigheid en naar het nut vragen. Dat utilitarisme beneemt de mensen het uitzicht op grote motieven, die de mens door offervaardigheid, door offerbereidheid. . . . maar ook door de zin voor het grote avontuur, zouden kunnen uittillen boven zijn aardse kleine gedoe.

Laten we toch uitscheiden altijd te vragen naar het nut van de dingen en van onze daden. . . . en laten we begrijpen, dat die kapitein van de Flying Enterprise, werkelijk een gróte vent is.” Er ging een lichte ritseling van begrip en waar-dering door de zaal. Ik weet zeker, dat in tien-

duizenden huiskamers mensen tegen elkaar hebben gezegd:

„Tja, van die kant had ik het nog niet bekeken. Zit toch wel wat in”.

Waarmee ik maar zeggen wil: dat aetherforum kan af en toe op zo ongezochte wijze de mensen toch aan het denken zetten over dingen, waarmee ze zich nu eenmaal niet elke dag bezig houden.

P.S. Ik heb het even nagekeken. De kapitein heette Karlson. Een paar dagen lang kende de hele wereld eenvoudig geen andere naam. Gek, dat je zo'n naam kunt vergeten.

BIJ NADER INZIEN

„Geacht aetherforum” zei iemand in Vlissingen, „hoe vindt u het, dat jonge moeders weigeren met hun zuigelingen naar zuigelingen-zorg te gaan, of als ze gaan, zich van de adviezen van de dokters niets aantrekken”.

Dat was een dot van een vraag. Het forum maakte zich op tot kluiven. De mannelijke leden zochten het in het verstandelijke. Herman dook onder in droefgeestige herinneringen uit zijn familiekring.

„Ik herinner me een tante, die veertien kinderen ter wereld had gebracht, en twaalf zijn op zeer jonge leeftijd gestorven. Toen was er nog geen zuigelingen-zorg. Toen stopten ze de kinderen dotten in de mondjies, dat waren slaapbollen, met opium of zo iets, of een stuk brood met suiker in een slip van een hemd. . . . en daar lurkten die schapen dan op. De vezels kwamen in hun keel en in hun longetjes, en nou begrijp ik waarom die twaalf kinderen van mijn tante zijn gestorven: omdat er geen zuigelingen-zorg was”.

Hein Willemse, ook al zo'n verstandige man, betoogde met aandoenlijke ernst, dat de jonge moedertjes toch hun hersens moeten gebruiken. Ga maar eens na, waarom betalen de gemeentebesturen zoveel dure guldens voor zuigelingen­zorg, als de moeders er niet heen gaan? Ik zei, dat een zuigeling altijd eerst aan de oof­te­vaar moet vragen of hij 'm alstublieft wilde be­zorgen bij een moeder, die niet anti-zuigelingen­zorg was. Gelijke kansen voor alle babies, waar of niet?

Mevrouw Straalman, lak aan dat mannelijke rationalisme, beantwoordde deze vraag emotio­neel. Waarom gaan die jonge moeders niet naar zuigelingen­zorg? Waarom slaan ze de raad van de dokters in de wind? Wel, omdat er een buur­vrouw is of een tante, die zegt: „Ach mens, alle­maal onzin, die dokters van zuigelingen­zorg. Kijk nou eens naar *mijn* kinderen, nooit ben ik met ze naar zuigelingen­zorg geweest, en ze zijn toch groot geworden”.

Voorzitter Henk Meyer constateerde, dat de leden van het forum eensgezind in hun ant­woord waren. Het zal wel aan mij gelegen heb­ben, maar in zijn woorden proefde ik een korrel­kje van het bittere van een verwijt. Want een forumuitzending wordt pas prima als de leden van het forum het niet met elkaar eens zijn.

Maar ja, hoe kun je nou van mening verschillen over zoiets nuttigs, zoiets belangrijks, zoiets gevestigds als een instituut voor zuigelingenzorg?

Toen we, laat in de nacht, huiswaarts reden schoot me plotseling het „bij nader inzien” te binnen.

Toen die vraag omtrent het nut van zuigelingenzorg werd gesteld, had ik eigenlijk moeten antwoorden:

„Ik ben een verklaarde tegenstander van zuigelingenzorg. Natuurlijk heeft zo'n instituut grote betekenis voor het lichamelijk welzijn van de peuters. Maar geestelijk, *geestelijk*, beste luisteraars. Wat komt er van de babies terecht in geestelijk opzicht, wanneer ze daar in hun kinderwagen naast elkaar staan te wachten, totdat ze naar die enge man met zijn witte jas en zijn koude handen worden gebracht? Op het geestelijke komt het aan. Dat weten we toch tegenwoordig wel. Die babies in die kinderwagens kletsen tegen elkaar. De ouderen verstaan niet wat die kinderen zeggen. De ouders denken, dat het alleen maar gekraai en gekerm is. Maar niks hoor. Kinderen verstaan de kunst elkander hun gedachten over te brengen. En dat doen ze ook in de wachtkamer van zuigelingenzorg. Ik herinner me, dat toen ik als zuigeling

in de wachtkamer van zuigelingen­zorg stond. .
er was een zuigeling, die ons altijd de nieuwste
moppen vertelde. . . . dat is vandaag meer
dan vijftig jaar geleden. . . . en ik herinner me
die moppen nog precies, want ik heb destijds
bijna de kanten van de kinderwagen stukge-
trapt van het lachen. . . . En dat ik me die mop-
pen zo goed herinner. . . . die moppen van zui-
gelingen­zorg, die moppen van vijftig jaar gele-
den, komt niet omdat ik zo'n prima geheugen
heb. . . . niks hoor, diezelfde moppen van vijf-
tig jaar geleden hoor ik tegenwoordig nog strijk
en zet uit de radio komen".

Dàt had ik moeten zeggen, bedacht ik, en ik
treurde met stil verdriet, omdat ik niet gevat
genoeg was geweest.

SAM-SAM MET WIM IBO

We hadden juist onze kalfszwezerik met champagne gesavoureed, de kippensoep onhoorbaar gedronken, de zalmforel in Rijnwijn met lange tanden gegeten en ons daarna gelaafd aan lamsbout met fruit. . . . toen de deur van de cafeteria openging.

„Goeie 'navond” zei Wim Ibo.

„Goeie 'navond” zei Sophie Steyn onder een driekantig Napoleon-hoedje, dat haar schättig stond.

Ik vroeg:

„Wat komen die lui van de familie Doorsnee hier doen? Ik weet beslist, dat ik geen „sneetje doorsnee” besteld heb; het staat trouwens niet op de kaart”.

„Ben jij niet verdwaald?” vroeg Ary aan Wim Ibo.

„Verdwaald? Ik? Hoe dat zo?”

„Dit is Meppel. . . . Mepell! Een plaats in Overijssel waar hedenavond een volle zaal met leergierige mensen op het aetherforum wacht”.

„Nou,” antwoordde Ibo, „en wat dan nog? Het

Triangel-cabaret geeft hier vanavond een bijeenkomst voor een vakbond. Tournee-avond”.

„Zijn jullie uitverkocht?”

„Weken van tevoren al. Vaste prik.”

„Hoe bestaat 't. Twee bijeenkomsten op één avond in de wereldstad Meppel”.

Ary liet langzaam een gevoelvollen toespraak van stapel lopen. Als hij kwaad is, beheerst hij zich door het weloverwogen gebruik van goed gekozen archaïsche spreekwijzen. Het kwam deze keer erop neer, dat hij twijfel wekte aan het coördinerend vermogen van het mensdom in 't algemeen en van sommige Meppelaren bijzonderlijk.

„Laten we maar weer naar huis gaan” zuchtte voorzitter Roelse, „dat wordt soep met ballen!”

„Wat moeten we thuis doen?” vroeg ik. „Als je thuis bent, ga je toch maar naar bed”.

„Die Ibo zuigt ons publiek weg. We zitten vanavond voor een lege zaal”.

Mevrouw Straalman poogde ons op te monteren:

„Ach, beste mensen, het zal heus wel meevallen. Mijn moeder zei altijd: „Achter de wolken schijnt toch de zon”. De mannen hebben altijd de neiging een beetje zwaartillend te zijn. Denk maar eens aan hoe kleinzerig mannen kunnen zijn. Dat is in de grond van de zaak allemaal

zwaartillendheid. Als een man ziek is, denkt ie dadelijk dat hij dood gaat. Maar wij vrouwen weten bij intuïtie, dat 't altijd weer meevalt en zo zal het vanavond ook wel weer meevalen”.

Wel, het viel desondanks mee.

Wim had die avond in Meppel zijn volle zaal; dat was geen kunst, want daar zorgt zo'n vakbond wel voor.

Maar onze zaal was afgestampt, afgeknoedeld en afgeladen.

Iemand van het bestuur kwam vertellen:

„D'r zitten lui in de zaal met kaarten voor Wim Ibo; de kaarten hebben ze laten verlopen, want ze willen het aetherforum niet missen”.

„Dat doet me nou beslist lol!” zei Ary. Met eenzelfde trek van innige bevrediging op zijn gezicht als het keeshondje dat tóch lekker die vette worst uit de slagerswinkel heeft weten te bemachtigen.

WAAR WERD OPRECHTER TROUW...?

Naar verhouding is het aantal vragen, dat we voorgeschoteld krijgen over opvoeding vrij groot. Daarna komen (wat aantal betreft) de vragen over het getrouwd zijn.

Honderdduizend jaar geleden moet er een maatschappij-vorm hebben bestaan, waarin de vrouw de baas was; en in midden-Afrika schijnt het nóg zo te zijn. Dat noemen ze: het matriarchaat. Daarna werd de man de baas; dat heet: het patriarchaat.

Dan is er de moderne vorm, waarin de steno-typiste de lakens uitdeelt; dat is: het secretariaat. Amerika, waar de vrouw wordt verafgood, noemen ze een femmo-cratie.

In de Nederlandse samenleving wordt de spil gevormd door het kind. De liefde voor „l'enfant" is de Nederlanders aangeboren. Als we daarom onze eigen knusse samenleving eens gingen noemen: een infanterie.

Op die opvoedingsperikelen kom ik zo dadelijk terug. Eerst nog iets over de vragen omtrent het huwelijk.

Ik ken iemand, die een paar jaar voor de oorlog een advertentie in alle kranten deed plaatsen:

„Wat iedereen voor het huwelijk weten moet”.

Raadgevingen voor verloofden en jonggehuwden.

Prijs f 1,50 (uitsluitend per postwissel).

Toezening per post. Geheimhouding verzekerd.

Voor hun daalders kregen de verloofden en de jonggehuwden: een kookboek.

Tussen twee haakjes: deze handige kwibus exploiteert tegenwoordig zijn eigen bioscoop. Hij maakt voor zijn films nog steeds op dezelfde wijze reclame als destijds voor dat kookboek.

Op een papiertje, dat naast mijn schrijfmachine ligt, staan twee vragen, die eens op ons werden afgevuurd.

No. 1. „Geacht aetherforum. Een man moet vroeg naar zijn werk. Zijn vrouw moet zijn ontbijt klaar maken, maar is het nu nodig, dat de vrouw zich voor dat ontbijt opdoft? Ze gaat of toch weer naar bed, of ze moet de kamers doen. Wat denkt u daarvan?”

No. 2. „Geacht aetherforum, sommige mensen zeggen, dat de wittebroodsweken vier weken duren, anderen zeggen, dat ze na veertien dagen

al afgelopen zijn. Hoe lang denkt u, dat ze duren?"

Aan u, geachte lezer, de taak om deze vragen op een regenachtige Zondagmiddag ook eens naar eer en geweten te beantwoorden.

Er zijn ook wel huwelijksproblemen die wel per radio kunnen worden opgelost. Plotseling duikt het gezicht van een jong vrouwtje uit de zee mijner herinnering omhoog.

Toen zij voor de microfoon stond, trilden haar handen van zenuwachtigheid.

„Geacht aetherforum. Als een vrouw niet op Zondag naar voetballen wil of kán gaan kijken, en de man wel, vindt u dan dat een man recht heeft om te gaan en zo neen, hoe denkt u er dan over?"

We voelden het als zo vaak: Oppassen! Ook de zaal voelde het als zodanig en men ging er eens extra goed voor zitten. De antwoorden volgden elkaar, in volmaakte ernst geuit, op.

„In zulke dingen moet men niet spreken van recht. Zodra de echtgenoten elkander met recht en wet om de oren gaan slaan, is het huwelijk al mis. Laat men proberen die kwestie in alle gemoedelijkheid op te lossen".

Tweede antwoord:

„Zo in het algemeen kan men zo'n vraag niet beantwoorden. Daarvoor zou je de persoonlijke

omstandigheden moeten kennen. Stel je voor, dat de vrouw ziek is, zodat ze dus 's Zondags min of meer hulpeloos thuis zou moeten zitten. Dan dient de man een offer te brengen door óók thuis te blijven”.

Derde antwoord:

„Aan de andere kant vind ik, dat de vrouw, indien zich althans geen bijzondere omstandigheden voordoen, er rekening mee moet houden, dat haar man de hele week hard werkt, misschien wel in een rumoerige bedompte fabriek. Als zo'n man zich op Zondag wat wil vertreden nou, dan zou ik zeggen dat zo'n vrouw een beetje toegevend moet zijn”.

Vierde antwoord:

„Aan wat de vorige sprekers hebben gezegd, heb ik niets toe te voegen”.

De voorzitter: „Het forum is dus van mening, dat het hier een kwestie is van geven en nemen. Van wederzijds begrip voor elkanders verlangens. Volgende vragensteller meneer u . . .”

GELUKKIG, DE ERNST VERLIEST TERREIN IN NEDERLAND.

Onze nationale kwaal is dat we veel te ernstig zijn. Wij hebben Sandwichmannetjes met zure gezichten nodig om te weten waar we vrolijk kunnen wezen.

Er zijn echter volken, die de ernst zo serieus opvatten, dat ze er bij voorkeur ironisch over spreken.

Ik ben er ten stelligste van overtuigd, dat die dood bidders-ernst niet tot het werkelijke karakter van ons Nederlanders behoort. Het is een afwijking. Het is ons aangeleerd. Door de eeuwen heen. Door loodzware eeuwen heen.

Is je echter door je afkomst en door je werk het geluk beschoren met „gewone” mensen in aanraking te komen, dan weet je, dat de niet door schijn-ernst bedorven Nederlander, propvol zit met humor en ironie, nu eens gallig, dan weer zonnig, nu eens bitter dan weer blijmoedig.

Met een oprecht gevoel van nationale trots neem ik echter de laatste jaren waar, dat die

ernst in Nederland langzamerhand terrein verliest.

Voor me zelf heb ik daar wel een sluitende verklaring voor gevonden.

Ik geloof namelijk dat Nederland lange jaren zalig heeft geleefd in de rustige zekerheid, dat er maar één werkelijkheid bestaat. En dat voor alle andere werkelijkheden de lommerd geen cent geeft.

Op de een of andere geheimzinnige manier hebben we echter na de bevrijding gevoel gekregen voor andere werkelijkheden. De film heeft daar het hare toe bijgedragen. Misschien is de oorsprong van dit alles wel: prof. Einstein. In elk geval, we staan tegenover die andere werkelijkheden als tegenover een ander stuk van onszelf. Ongeveer zoals we staan tegenover de apen in Artis. Ergens is de mandril familie van ons, maar we kunnen er alleen maar om lachen.

KLEIN, KLEIN KLEUTERTJE . . . !

Van het hele proces van menswording heeft de ooievaar het makkelijkste eindje gekozen. *Hij* brengt de kinderen *klein*. Maar voor ons, ouders, is het de vraag: hoe brengen *wij* diezelfde kinderen *groot*?

Ouderschap is een luisterrijke instelling. Het is dus logisch de opvoeding ook met luister te omgeven. Maar in de praktijk komt het neer op: „kleutertje luister . . . !”

En als zo'n wurm nou niet wil luisteren? Dan ontstaan de problemen van de opvoeding, waar wij, ouders, veel zwaarder aan tillen dan de kinderen, omdat die schapen nu eenmaal niet beseffen, dat het gaat om *hun eigen* bestwil.

Opvoeding moet een moeilijk ding zijn. Hoe meer je er van weet, hoe minder je er van begrijpt. Het omgekeerde is trouwens óók waar: hoe minder je er van weet, hoe meer je er van begrijpt. Opvoeding is tegelijkertijd doodgemakkelijk en ontzettend moeilijk.

Mij is naar waarheid verteld (maar ik heb het niet kunnen controleren) dat lang geleden een

vader zijn vijfjarig zoontje vóór zich op een tafel plaatste en zei:

„Jongen, laat je voorover vallen.”

„Dat durf ik niet, vader.”

„Laat je maar gerust vallen, je vader vangt je wel op.”

Het jongetje liet zich vallen en aangezien de vader geen hand uitstak om het kind te vangen, viel het op de grond.

Het huilde.

Daarop sprak de vader ernstig:

„Jongen, leer hiervan, dat je je eigen vader niet eens kunt vertrouwen.”

Dit jongetje emigreerde op betrekkelijk jeugdige leeftijd naar Amerika, waar hij zich ontwikkelde tot een gewiekste zakenman, die miljoenen verdiende, maar voor zijn medemensen in het algemeen en zijn ondergeschikten in het bijzonder een schoft was. Toen na zijn dood het testament werd geopend, bleek, dat hij al zijn miljoenen aan de dierenbescherming had nagelaten.

„Geacht aetherforum”. Moet men kinderen vertellen dat Sinterklaas niet bestaat?”

Elk jaar komt die vraag terug.

„En Sluyser, wat zeg jij ervan?” vroeg voorzitter Thomassen.

„Kijk eens, voorzitter. Je kunt natuurlijk zo’n

kind in de waan laten, dat Sinterklaas écht bestaat. Met het oog op de psychologische schok die hij subiet krijgt als hij merkt, dat z'n pappie en zijn mammié hem belatafelen. Nou goed, je laat 'm dus in de waan en dan groeit zo'n jongen op en hij gelooft nog altijd in Sinterklaas. Hij gaat naar de grote school, naar de H.B.S., naar de Universiteit en nog altijd gelooft hij, dat Sinterklaas *echt* bestaat. Dan gaat zo'n jongen trouwen. Nog altijd gelooft hij dat Sinterklaas echt bestaat. Hij wordt vader en zijn eigen kind groeit op . . . en op een goeie dag zegt dat kind tegen hem: „Vader, je zult er wel vreemd van opkijken, maar zal ik jou 's wat vertellen... *Sinterklaas bestaat niet.*” Dan schrikt zo'n vader zich toch een ongeluk, dan krijgt hij tóch die psychologische schok . . . nou ik vind, dat je het hem dan beter direct kunt vertellen.”

Niemand lachte, want de Nederlanders houden niet van verhaaltjes waarin de goedheiligman in de maling wordt genomen. Ook *dát* is een kwestie van opvoeding.

OPVOEDEN IS EEN ZWAAR KARWEI

Over opvoeding gesproken! Daaromtrent heeft iedereen zijn eigen oordeel. Dat is, onder ons gezegd en gezwezen, maar goed ook.

Eigenwijsheid in de opvoeding, dat is nu weer zo'n ding, waarin een klein volk groot kan zijn. Derhalve heb ik besloten zo maar plompweg een tiental vragen op te schrijven, die aan het forum zijn gesteld en het antwoord moet de lezer maar geven. Praat erover met de andere helft in uw gelukkig huwelijk, kibbel erover met je vrienden, maak desnoods slaande ruzie met de familie, maar laat de kinderen er niet dát van merken.

Eerste vraag: Kinderen nemen soms onbewust vloekwoorden of onbehoorlijke uitingen van anderen over. Hoe moeten de ouders hierop reageren? Moeten ze denken: dat slijt wel vanzelf uit, of moeten ze er keihard tegenin gaan? Tweede vraag: Als ouders gaan emigreren hebben ze dan het recht kinderen van een jaar of achttien, die in Nederland willen blijven, te dwingen om mee te gaan?

Derde vraag: Op welke leeftijd moeten de kinderen beginnen vreemde talen te leren?

Vierde vraag: Hoe denkt u over huiswerk? Hoeveel uur per week zou u daarvoor willen stellen?

Vijfde vraag: Is het goed, dat kinderen de bloedige verhalen van Karl May lezen?

Zesde vraag: Op welke leeftijd moet aan kinderen het kiesrecht worden gegeven; moeten ze wachten tot ze 21 zijn, of moet het op dezelfde leeftijd, waarop de dienstplicht begint?

Zevende vraag: Moeten de ouders wachten met eten tot de kinderen thuis zijn, ook als de kinderen te laat zijn?

Achtste vraag: Wat denkt het forum van het systeem, waarop de kinderen reeds vroeg aan de opvoeding van de ouders worden onttrokken en in ideale omstandigheden door de gemeenschap worden opgevoed?

Negende vraag: Er zijn ouders, die hun kind 's avonds onder de hoede van een baby-sitter laten en zelf uitgaan. Wanneer zo'n kind dan wakker wordt, vindt het een wildvreemde aan zijn bed. Acht u dat juist en op welke leeftijd mag een baby-sitter op een kind worden losgelaten?

Laatste vraag: Als vader en moeder ten aanzien van de opvoeding van hun kinderen van mening verschillen, wie heeft dan het beslissingsrecht, de vader, de moeder of de kinderen?

Maar pas op, onze kinderen zijn beslist geen tyrannen. Ze zijn milde afgodjes, die zich de aanbidding der ouders laten welgevalen zonder er zich blijvend door te laten bederven.

Als zo'n hope des vaderlands zijn lieve moeder het bloed onder heur nagels vandaan en zijn vader op de rand van een apoplexie sart, is er altijd een bedachtzame buurvrouw, die adviseert: „Hoor eens, ik wil me niet bemoeien met jullie gelukkig huisgezin, daar dus niet van, maar jullie zou gelijk hebben als je hem naar een tuchtschool schopte”.

Zo'n advies accepteren de ouders met een gezicht vol dankbaarheid, en tevens met de vaste wil het nooit uit te voeren. Is de buurvrouw echter niet zo verstandig het bij een ongevraagd advies te laten, dan geeft ze de vlerk van een jongen bij de eerste de beste passende gelegenheid een lapsoes om de oren. Het enige resultaat is, dat vader, moeder en getuchtigde subiet een eenheidsfront tegen de buurvrouw vormen, die waarachtig beter deed eerst naar haar eigen kinderen te kijken, voordat ze met haar eeltige tengels het lieve kind van een ander aanraakte. Nu naderen we het hart van het probleem: opvoeding. Dat hart heet: tuchtiging! Daarvan wil ik alleen zeggen, dat ouders hun kinderen slechts mogen slaan uit zelfverdediging.

KLEIN EN ARM

Een verpleegster stelde de vraag.

Uit naam van een patiënt op een brancard. De zaal stond vol met brancards en bedden. En in elk bed lag een lijder of lijderes aan tuberculose. Het was een van de ontroerendste forums, die we ooit hebben meegemaakt.

Er was een verzoek uit het Sanatorium Hellendoorn. Of het aetherforum daar ook niet eens op bezoek kon komen.

Ome Jan van Zutphen ging ook mee. Wat deze man voor duizenden mensen heeft betekend, besef je pas als je ziet hoe dankbaar lijders aan de tuberculose naar hem kijken.

Je leest zo dikwijls de uitdrukking: liefkozend blikken. Maar pas in Hellendoorn heb ik de diepte van die uitdrukking begrepen.

Ze hadden de patiënten, die het konden verdragen, naar beneden gebracht. De andere lagen boven in hun zaaltjes. Maar er was een extra microfoon ingeschakeld. Overal in het sanatorium konden ze meeluisteren.

Voordat het forum begon, dronken we een kop-

je thee in de kamer van de directeur, dr. H. Vos.

Ome Jan zei: „Beklaag de patiënten niet. Beur ze op. Doe gewoon. Maak een extra grapje. Geef ze op elke mogelijke manier het gevoel, dat ze niet verschillen van gezonde mensen — dat is ook een deel van de therapie”.

Maar zoiets kan niet op bevel!

De vragen waren zonder uitzondering uitingen van gekwelde mensen.

„Kunt u van iemand houden, die in elke brief schrijft dat hij medelijden met u heeft?”

Geef op zo'n vraag maar eens een luchtig antwoord; in zo'n omgeving.

„Hoe vindt u het, dat tuberculose-patiënten, wanneer ze genezen zijn, geen werk kunnen vinden, omdat de patroon zegt: „Als mijn personeel weet, dat ze met een gewezen teringlijder werken, krijg ik moeilijkheden”.

Dan babbelt je iets over sociale plichten, maar je voelt, dat het antwoord kapot loopt op een muur, waarvan je de hoogte en de dikte niet kan gissen.

„Wanneer men met iemand in correspondentie staat, en u bent die persoon zeer genegen, waar eindigt dan de vriendschap en waar begint de echte liefde?”

Als je van achter de tafel de zaal in keek, naar

de witte zaal met de witte bedden en de patiënten in hun witte bedkleren, naar de verpleegsters in hun witte schorten, kon je na elke vraag een gezicht van een patiënt zien óplichten van spanning. Dat was een vraag van hèm of van hààr.

Je keek naar zo'n gezicht en je voelde een klem op je mond komen. Waar engelen bang zijn hun voetjes te zetten, moest het aetherforum met de lompe zelfverzekerdheid van gezonde mensen, raad verschaffen.

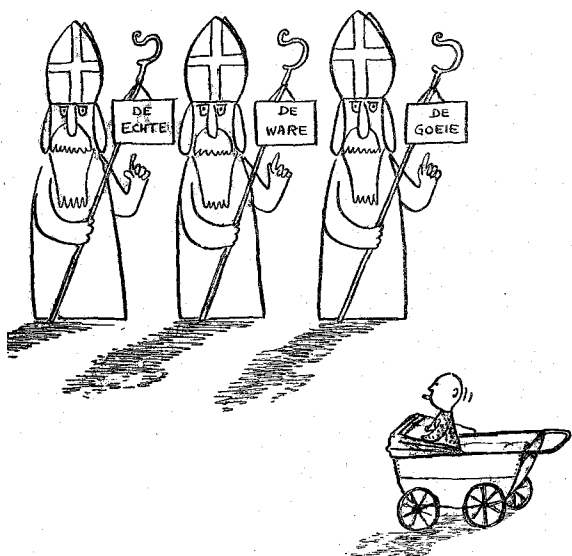
Op zo'n ogenblik voelt een mens zich klein en arm.

SINTERKLAAS KAPOENTJE

Nooit had ik bevroed dat Deventer een der meest vooruitstrevende plaatsen van ons lieve landje is, tenminste wat betreft de viering van een Sinterklaasfeest.

„Geacht aetherforum” zei een dame, „het loopt tegen Sinterklaas en nou worden overal Sinterklaasfeestjes georganiseerd. De kinderen zien vijf of zes verschillende Sinterklazen. Dat kan toch nooit opvoedend werken. Zou het niet veel beter wezen, wanneer ze de Sinterklaasfeestjes centraliseerden?”

„Daarmee ben ik het volkomen eens” zei Mevr. Straalman, en de zaal smolt weg van eensgezindheid, want zij spreekt het zangerige dialect van Salland en daar houden ze van, daar aan de IJssel. Ze hield een belangwekkend relaas. Ik zat met mijn oren te wapperen van weetgierigheid. Want ze wist precies hoe ze sinds jaar en dag daar in Deventer zo’n gecentraliseerd Sinterklaasfeest vieren, en op grond van die ervaring vond ze, dat Deventer de rest van Nederland ver vooruit was.

Herman van Kuilenburg was niet zo geestdriftig. Hij haalde de herinneringen op uit de tijd, toen hij nog een volksjongen was in Rotterdam, die begin December met voddën en tod-den uitgedost en met een zwart mombakkes voor langs de straat dweilde, galmende het schone lied van: „Sinterklaas wou vissies vangen, bleef met zijn kont aan het hakie hangen”. Hij reciteerde het lied natuurlijk niet woordelijk (je weet nooit wie meeluistert en zich bij de Minister mag beklagen) maar geen van de drie

en een half miljoen luisteraars behoefde omtrent het ware libretto in het onzekere te verkeren. Omdat ik nou eenmaal in de bokshouding spring, zodra mensen willen gaan centraliseren en coördineren, poogde ik vervolgens te beweren, dat centralisatie van het Sinterklaasfeest even dwaas is als één gemeenschappelijk verjaringsfeest voor alle mensen, die evenals ik op 9 September jarig zijn. Tenslotte strijden wij socialisten voor een maatschappij, waarin elk kind zijn eigen Sinterklaas zal hebben.

Dat was een van de zeldzame keren, dat het forum de beantwoording niet met één ronde kon laten aflopen. Henk Meyer bemoeide zich er mee en Wim Thomassen zei er het zijne van. Maar de standpunten naderden elkaar niet, zoals dat tegenwoordig in de kranten heet.

De Deventenaren moeten zich die avond hoogst onvoldaan gevoeld hebben. Zij wisten immers dat ze de voorhoede der moderne Sinterklaasvierders vormden, en hun progressiviteit werd nochtans niet algemeen gewaardeerd.

Tot aan de vijfde December hebben alle leden van het forum van burens, kennissen, magen en vrienden moeten horen hoe die over het vraagstuk van de centrale Sinterklaasviering dachten. Door die vraag in Deventer beleefde Neder-

land een tijdperk van onverzoenlijke Klazen-
strijd. Gepredikt door het aetherforum.

Op de avond van de vijfde December zakte de
openbare belangstelling echter ineens in el-
kaar en sindsdien heeft niemand er ooit meer
iets van vernomen. Maar spoedig genoeg wordt
het wéér Sinterklaas.

LACH OF IK SCHIET

Een paar maal per kwartaal krijgen we een keurig briefje thuis: „Onze organisatie in onze plaats belegt een forum-avond. Zoudt u in dat forum willen zitting nemen?”

Och ja, waarom eigenlijk niet? Het kost natuurlijk wel tijd, maar daar staat tegenover, dat het voor je gezin toch wel sneu is, wanneer je eens een avondje thuis bent.

Zo'n uitnodiging neem je dus aan. Je gaat naar het forum, dat in een zaal wordt gepleegd en dat nooit wordt uitgezonden. Aetherforum zonder aether.

Het wordt meestal een teleurstelling: Voor de bezoekers, die in drommen kloek en breed zijn komen opmarcheren, en bovenal voor de andere leden van het forum. Dat zijn de amateurs. De professional van het echte forum zit tussen hen in als een krent in de rijst.

De oogmerken zijn altijd nobel, dus daar niet van. Maar het is een vrouwelijke gedachtengang wèl te kijken naar de bedoeling en niet naar de resultaten.

Die resultaten komen in de knoop, omdat wij Nederlanders door wat wij voor traditie aanzien, veel te zwaar op de hand zijn.

Het aetherforum zou aan de nationale kwaal der rethorische zwaarlijvigheid reeds lang ter ziele zijn gegaan, hadde Ary van Nierop niet door een verfijnde keus en een geraffineerde indeling der vragen voor de eeuwige jeugd gezorgd. Hij is onze apenklier.

De harde waarheid moet er nu maar eens een keertje uit, vrienden, maar de voorzitters van de plaatselijke forums in Nederland zijn geen Ary van Nieroppen.

Ze kunnen het niet helpen, de trouwe zwoe-gers, maar hun particuliere forums zijn zo zwaar als gestoomde makreel vlak voor het naar bed gaan. Toch laat ieder van ons zich elke keer opnieuw voor zo'n plaatselijk geval lasso'en.

Ik herinner me zo een dierbare avond. Leergierig publiek. Wij op het schavotje, vier amateurs en één beroeps, zal ik maar zeggen. U vraagt, wij draaien er wel een punt aan. De avond was één bonk zware, trekkerige nougat. Ik probeerde een paar keer een grapje te maken. „Lach, of ik schiet!” Er kwam geen grijns of rimpeltje op de gelaten. Een avond zonder gijn of krijn.

Er kwam een vraag, die betrekking had op de

geheelonthouding. „Hoe staat de Partij van de Arbeid tegenover de geheelonthouding?”

Dan kun je niet zeggen: „Man, sla het standaardwerk op, getiteld: „Beginselprogram van de P. v. d. A.”

Ofschoon je vierdimensionaal voelt, dat de mensen recht hebben op een verzetje, bedwing je elke neiging behalve die der degelijkheid.

Het forum schutterde om het antwoord heen.

Toen gaf de voorzitter mij gelegenheid te reciteren: „Als ik het wel heb, staat in het program van de PvdA dat ze de wenselijkheid erkent van de bestrijding van misbruik van alcohol. Kan dit antwoord u bevredigen?”

De zaal knikte, dat het dat kon.

Toen brak de spotduivel door de afzetting heen en zei door mijn mond:

„Nou, mij bevredigt het anders helemaal niet. Want het is maar de vraag wat u onder misbruik van alcohol verstaat. Ik heb iemand gekend, die het misbruik van alcohol vond, als er zilver mee werd gepoetst”.

Dat antwoord werd niet gewaardeerd. Maar ik blijf vinden, dat de mensen moeten nadenken over de betekenis van de woorden, die ze gratis om zich heenstrooien.

BELEEFDHEID IS ALLES!

Het was in Eindhoven, dat Willem van Gijzel de microfoon besteeg om een vraag te stellen, die de oplossing moest brengen van het moeilijkste aller problemen.

„Geacht aetherforum. Het gebeurt nog al eens, dat je visite krijgt, die maar blijft plakken. Die mensen zijn gewoon niet weg te krijgen. Weet u nu een beleefde manier om die mensen duidelijk te maken, dat ze moeten weggaan?”

Nou kén ik Willem. Al jaren. Ik weet meer van zijn hebbelikheden dan hijzelf. Ik vroeg dus het woord voor een persoonlijk feit:

„Mijnheer de voorzitter. Willem is een verwoude klaverjasser. Als hij zit te rikken, zoals ze dat hier in Eindhoven noemen, dan wordt het drie uur in de nacht, voordat hij er mee uitscheidt. Dan is het dus niet de vraag hoe komt Willem van de bezoekers af, maar hoe komen zij van die bezoeking af? En wat nou de beleefde manier betreft om mensen aan het verstand te brengen, dat ze moeten ophoepelen, wel, tegen een uur of twaalf zeg ik meestal onver-

hoeds: wil je een sigaar voor onderweg”.

David van Staveren gaf mijns inziens het beste antwoord op de vraag van Willem van Gijzel.

„D'r wordt gevraagd naar een beleefde manier om iemand aan zijn verstand te brengen, dat hij te lang op visite blijft. Maar ik vind iemand die te lang blijft plakken helemaal niet beleefd en ik zie dus niet in, waarom ik dan plotseling wel beleefd zou moeten zijn.

Ik zeg dus gewoon: Man, hoepel op, of zoiets. . maar dat zeg ik natuurlijk niet in die woorden.

Ik zeg: „Moeten jullie de laatste tram niet halen?” dat klinkt beleefder. Maar de hoofdzaak is, dat ze het snappen”.

Toen braken de Eindhovenaren de zaal af.

SJABBES-AVOND

Ze zeggen, dat de microfoon niet liegt. De nuances, de onder- en boventoon van de stem, de aarzelingen, de golfslag van de zinnen verraden de persoonlijkheid van de spreker. De microfoon kent geen genade. Tegen een persoonlijkheid legt de microfoon het echter onherroepelijk af. Sam de Wolf heeft een stem om schadevergoeding te eisen. Maar hij bezit een persoonlijkheid, die door zijn hese zing-zang-zong-stem heenkomt; die persoonlijkheid overwint de handicap met glans en glorie. De microfoon verliest het.

David van Staveren is in het forum de drager van het type: goeie lobbies, lollige opa, ouwe bok lust nog wel eens een groen blaadje, het vlees is beter dan de botten, en ik waag er een oogje aan.

In werkelijkheid is hij een strijdlustige knokker (in het geestelijke) al is hij reeds over de zeventig. Een taaie idealist, die in zijn jeugd ongeneeslijk werd besmet met de Tolstojaanse drang tot verbetering van de hele wereld en

omliggende dorpen, mitsgaders de mensheid tot in het zevende geslacht. Bovendien is hij een propagandist. Als David door een antwoord in de propaganda verzeild is geraakt, zijn er zeven paarden nodig om hem weer in het spoor van de eigenlijke vraag te trekken.

Dat weten de luisteraars allemaal. Ze mogen hem; ze houden van hem. Als er een Gallup-poll kwam naar populariteit, werd mevr. Straalman nummertje één, dan kwam David, daarna kwam er een hele tijd niks en dan zouden de andere leden van het forum ergens heel in de verte komen aanstropelen.

Maar op de een of andere vreemde manier kennen de luisteraars diezelfde David van Staveren toch niet.

David is een gevoelvol familievader. Je kunt een gesprek met hem beginnen over de toestand van de onderlaag der Hondsbosse zeewering, binnen drie minuten vindt hij een logische aansluiting naar een menselijk verhaal over het geluk van een goed gezinsleven.

Dat is de echte David van Staveren.

„Geacht aetherforum” vroeg iemand in Eindhoven, „als u de geschiedenis zou kunnen terugdraaien, welke gebeurtenis zou U dan willen méé-beleven?”

We zeiden allemaal iets. De bevrijding. Sjeng

Tans zei: het Carnaval van verleden jaar.

David zei:

„Als ik de geschiedenis zou kunnen terugdraaien, zou ik weer kind willen zijn op Vrijdagavond bij mijn ouders thuis. Zo'n echte ouwerwetse Sjabbesavond. Wie dat niet zelf heeft beleefd, weet niet hoe innig zo'n avond kan zijn, hoe gelukkig mensen kunnen zijn in de kleine kring van hun gezin. Ja, als ik mocht kiezen zou ik nog een keer zo'n Sjabbesavond bij m'n vader en moeder thuis willen meemaken....”

En de toehoorders in de zaal en bij de luidsprekers luisteren vertederd.

TRAGIEK IS OVERAL

Soms buldert de lach door de zaal (en door het land) nog voordat het aetherforum een woord ten antwoord heeft gestameld. Dan is de vraag op zichzelf de oorzaak van de vreugde.

„Geacht aetherforum. Mijn vrouw is bang voor spinnen. Ik kan tegen haar zeggen wat ik wil, maar ze blijft bang. Mag je nou zo iemand daarmee plagen en wat moet ik doen?”

Om zo'n vraag slaan de lieden zich op de dijen. Want de mensen lachen als een ander wel kan huilen. Als hun later wordt uitgelegd, dat angst voor spinnen heel diep kan gaan, besterft de grijs op hun gelaat. Nooit hebben ze geweten, dat er zoveel kon steken in zo'n malle vraag.

Later op de avond, onderweg naar huis, zit je een beetje suffig in de auto, half slapend, half wakend. Je peinst over het huwelijksleven tussen die man en die vrouw in dat spinnendrama. Zij als de dood voor spinnen. Hij robuust en helemaal niet bang.

Eerst heeft hij het met zachtheid geprobeerd. Zij bleef gillen als ze zo'n eng beest zag. Toen heeft hij haar luidkeels uitgelachen. Maar ze

bleef bang, misschien heeft ze 's nachts wel een beetje gegriemd van narigheid.

Vervolgens is hij er met de burens, met de familieleden, met de kennissen over gaan spreken.

Nu is zij in haar kring een onderwerp van gesprek. Sindsdien wordt zij geplaagd. Een grappenmaker knutselt een spin van sajet; die legt hij stiekum op tafel. Zij gilt. Iedereen brult van het lachen.

Toen dat gesar en getreiter ook niet bleek te helpen, heeft hij de vraag aan het aetherforum gesteld. Een grappige vraag? Welnee, een noodkreet van een man, die van zijn vrouw niets begrijpt.

WANNEER IS EEN DWAZE VRAAG EEN DWAZE VRAAG?

„Geacht aetherforum, hoe verklaart u het, dat sommige mensen zulke dwaze vragen stellen?” Daar heeft het aetherforum zelf zich al zo vaak suf over gepiekerd.

Nu zijn alle dwaze vragen geen dwaze vragen.

„Geacht aetherforum, ze halen tegenwoordig reusachtige hoeveelheden olie uit de aarde en steenkool, en ijzer en koper en nog veel meer delfstoffen. Is er nu geen gevaar, dat de aarde *hol* wordt en op een kwade dag in elkaar klapt?”

Lachen, gieren, brullen!

Maar de man, die deze vraag stelde, zàt vermoedelijk met een angst-aanjagend probleem. Als de aarde in elkaar klapt. . . . Die grote Kladde-redatsch groeide aan tot de angst van zijn dagen en nachten.

Waarom zou dus zijn vraag aan het aetherforum dwaas zijn? Omdat die aarde niet in elkaar kan klappen. Hoe weet u dat zo precies? Uit de kennis der natuurwetenschappen? Ik heb me door knappe mensen laten uitleggen, dat een

waterstofbom het summum is van de menselijke kennis der natuurwetenschappen. Een bewijs van de menselijke intelligentie. Toch is diezelfde bom óók de angst van ons, alle dagen, precies als die instortende wereldbol.

Accoord. Maar die bom is een werkelijkheid. De instorting van de holle aarde echter is een waandenkbeeld. Dat kan best waar wezen, maar voor mij is meneer Jansen, die de slaap niet kan vatten, vanwege de H-bom „ergens” identiek met meneer Pietersen, die geen oog dicht kan doen vanwege de holle aarde.

Is het feit, dat ze allebei niet kunnen slapen, het enige punt van overeenkomst tussen die twee? In elk geval is, voor wat de rust en het geluk van meneer Jansen en meneer Pietersen betreft, dan het gevolg van maximale intelligentie en het gevolg van minimale intelligentie precies gelijk. Daarom lijkt me enige voorzichtigheid geboden voordat geproclameerd wordt, dat een dwaze vraag dwaas is.

ONBEWOOND EILAND

„Geacht aetherforum, stel dat u naar een onbewoond eiland moet vertrekken”

Ay, die onbewoonde eilanden. Voordat ik u de vraag in haar geheel voorleg, moet ik eerst een verhandeling schrijven over eilanden in 't algemeen en onbewoonde in 't bijzonder.

De onbewoonde eilanden zijn op een rare manier zeer in trek bij vele lieden, die de vragen, welke in hun gemoed rijzen niet achter de omheining hunner tanden kunnen houden.

Vermoedelijk koesteren we allemaal ergens in het diepste putje van ons onderbroekbewustzijn, een onbewoond eiland. Dat is een kreupele beeldspraak, maar u begrijpt wel wat ik bedoel. De schooljongenslectuur heeft ons in onze jeugd reeds met militante erotiek belast. Zeerovers. Reine maagden.

Zeerover wil zich met maagd vermaagschappen. Zeerover echter hoegenaamd geen schappelijke knaap. Dus ziet de maagd misschien zonder angst maar in elk geval met beven die voorgenomen maagschap in 't verschiet. Komt held.

Redt maagd. Voorkomt daardoor maagschap met zeerover. Trouwt zelf de reine maagd.

Nu zit held voor de rest van zijn leven met maagd in zijn maag.

Zulke fantasiën zitten met weerhaken in ons geheugen en plotseling raken ze los.

In elk geval, zulke onbewoonde stukken puimsteen die in de wijde blauwe oceanen drijven, zijn bij de vragenstellers in trek.

„Geacht aetherforum, stel dat u naar een onbewoond eiland moet vertrekken. Welke gramfoonplaat zoudt u dan meenemen?”

Ja, welke gramfoonplaat?

Als ik zo'n vraag hoor, moet ik altijd eerst eventjes hevig met mijn slechte inborst worstelen. Het publiek in de zaal merkt daar niets van. De luisteraars in het land hebben er hoegenaamd geen weet van. Maar even goed worstel ik. Stel je voor dat ik antwoordde:

„Een gramfoonplaat met de nieuwsberichten van het A.N.P.”.

Ik zorg er natuurlijk wel altijd voor dat mijn slechte inborst de strijd lekker verliest.

Bij zo'n vraag wordt het forum verder een gewoon aftelspelletje. Iene-miene-mutte-tien-pond-grutte-tien-pond-kaas-jij-bent-de-baas.

Mevrouw Straalman zegt, dat ze een gramfoonplaat wil hebben met een mooi stuk muziek.

De negende bijvoorbeeld.

Dát hoef *ik* dus niet meer te zeggen.

Mevrouw Straalman is af! Ie-wie-waai-weg.

Dan zegt David van Staveren, dat hij een plaat wil meenemen met een mooi strijdlied.

Zie zo, dáár ben ik ook van af. Ie-wie-waai-weg.

Dan komt nummertje drie en zegt ook iets dierbaars. En dan ben ik aan de beurt.

Geen Negende, geen strijdlied, geen dierbare plaat. . . . wel, dan zeg ik maar het eerste het beste wat me voor mijn mond komt.

„Ik neem een plaat mee van Doris Day”.

NOU JA, APPLAUS IS OOK VOEDSEL

In de zaal te Vlissingen was de rook zo dik, dat je er tegenaan kon leunen.

Achter op het toneel, gloeide een grote salamanderkachel. We stonden ons te warmen.

Ary bibberde.

„Hein Willemse is er nog niet”.

„Weet hij dat hij hier moet zijn?”

„Natuurlijk. Het is hem geschreven”.

Gerard de Heus kwam inlichtingen verstrekken.

„We hebben hem vandaag nog gebeld. Hij komt per auto uit Rotterdam. Vanmiddag heeft er nog iemand uit Rotterdam naar Hilversum gebeld om te zeggen, dat meneer Willemse iets van de gemeente had, waar hij beslist bij moest zijn, maar hij zou zorgen uiterlijk kwart voor achten hier te zijn”.

„Het is tien voor achten” zei Ary, en op zijn voorhoofd parelden koude zweetdruppels.

Hij galoppeerde naar de ingang van de zaal.

„Nog geen Hein Willemse in zicht”.

„Wat doe je als hij niet komt?”

„Waarom zou hij niet komen? Hij heeft toch laten weten, dat hij komt”.

„Hij kan wel een leuke band hebben”.

„Een leuke band houdt niet langer op dan tien minuten”.

„Een auto heeft vier wielen en een reserve wiel. . . . potentieel kan een auto dus vijf leuke banden hebben. Dan moet Hein op zijn velgen naar Vlissingen rijden. Dat is een bar-eind hoor, helemaal van Rotterdam naar Vlissingen op je velgen”.

„Schei uit, je bezorgt iemand de gil-zenuwen”.

„Waarom gil je dan niet. Je moet zulke dingen nooit onderdrukken. . . . Freud en Kuenkel, weet je wel. . . . geef Uw gevoelens de vrije loop. . anders krijgt u er een complex van. . .”

„Meyer, schei uit, want ik ben in staat je in koelen bloede te vermoorden”.

„De vlammen slaan hem uit, en dat noemt hij in koelen bloede. . . .”

„Weet jij in Vlissingen iemand, die Hein eventueel kan vervangen?”

„Van Oorschot. Wethouder van Vlissingen. Prima vent. Vurig als een jonge kerel. Scherp als een mes”.

„Dan moest ik die maar vast laten waarschuwen. Hoe bereik ik hem?”

„Vermoedelijk is de telefoon in Vlissingen wel weer in orde. De watersnood behoort al meer dan een jaar tot het verleden.”

„Ik wacht nog even”, zei Ary.

Twee minuten voor achten kwam Hein Willemse aanschrijden. Dood-bedaard. Wie heeft hem ooit opgewonden gezien?

„Je mag wel uitkijken”, zei iemand tegen hem, „want Ary is des duivels. Hij is in staat je met een bot mesje te ontleden. Je bent veel te laat”.

„Veel te laat? We beginnen pas om 8 uur. Nog twee minuten. Wat kan er in twee minuten niet allemaal gebeuren?”

Ary ontdekte de laatkomer.

„Nou da's me ook wat” mopperde hij, „ik dacht werkelijk, dat je niet zou komen”.

„Ach wat” zei Hein Willemse droogjes, „er was een zaak in de raad aan de orde; daar moest ik bij blijven. Om half zeven ben ik uit Rotterdam weggereden en nou is het nog geen acht uur en ik ben al in Vlissingen”.

„Dan heb je gereden als een straaljager” zei Herman.

„Heb je al gegeten?” vroeg mevr. Straalman moederlijk.

„Nee Mien, dat doe ik straks wel als we klaar zijn. Ik heb geen honger. Of liever, honger heb ik wel, maar die voel ik niet. Als de uitzending achter de rug is, dan pas ga ik mijn maag voelen.”

Nou ja, applaus is ook voedsel!

GELD. . . . SPREEK ME ER NIET VAN

In Vlissingen zaten we aan de voeten van Michiel Adriaanszoon en evenals Michieltjes jongenshart leden ook wij ondragelijke smart. Daar stond Holland's admiraal, eens een man van vuur en staal, de schri—i—i—ii—hik der zee. En daar zat het aetherforum en had geen trek in de croquetjes.

Onze eetlust had bericht van verhindering gezonden. We hadden namelijk juist iets in de avondbladen gelezen. Het nieuws lag ons als een hunnebed voor de maag.

De enquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek omtrent de luistergewoonten in Nederland.

Van het hele krantenartikel had ons slechts één passus oprecht belangstelling ingeboezemd: „Het aetherforum is een van de populairste uitzendingen. De belangstelling der luisteraars ervoor is gelijk aan die voor interlandwedstrijden. Het aantal Nederlanders, dat naar het aetherforum luistert, wordt geschat op drie en een half miljoen”.

„Flauwe kul” zei Ary, „drie en een half miljoen Nederlanders. Die journalist heeft zich vergist. Ik ken hem persoonlijk, aardige jongen, maar volstrekt geen accuratesse. Hij bedoelt natuurlijk tachtig duizend gezinnen. En dan rekent hij het gezin op vier mensen en zo komt hij dan tot drie miljoen luisteraars”.

„Nee” kreten we unisono. „We laten ons geen luisteraar afstrijden. Zo’n krant liegt niet. Drie en een half miljoen Nederlanders, en er kan in deze zaak niet worden afgedongen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek bestaat uit de secuurste mannetjes van de hele wereld en omliggende planeten”.

„Bestaat niet”, hield Ary hardnekkig vol, „hooguit tachtig duizend gezinnen”.

Peinzend zei een van ons:

„Als je zo’n populair programma in Amerika brengt, zijn de uitvoerenden in een paar jaar schatrijk”.

„Je bent een mammonist” zei een ander.

„Geld is niet alles” mijmerde Ary. (je bent een filosoof of je bent het niet).

„Moet je *mij* vertellen” zei Mevr. Straalman. Werktuigelijk haalde iemand een vulpen voor de dag. Ging op een vodje papier zitten krabbelen.

„Hij gaat uitrekenen wat ze hem in jaren te-

kort hebben gedaan", zei de een weer.

„Ze moesten ons per luisteraar betalen, wat ze in Amerika noemen: payment according to the Hooper-rating”.

„Dat voorstel zal het bestuur van de Radio Unie nooit aannemen” beweerde Ary.

„Ze hoeven niets aan te nemen. Ze moeten ons alleen maar per luisteraar betalen. Het *aanne-*
men zullen wij dan wel doen”.

Aangemoedigd door deze zeer manlijke woorden begon ik prompt voor de vuist weg een op-
ruiende redevoering af te steken.

„Daar staat nou Michiel Adriaanszoon de Ruy-
ter. Nou is hij beroemd maar toen hij leefde,
lag hij voor een dubbeltje in de kost. Hoe heb-
ben ze hem behandeld? Als schoppen zeventje.
En neem nou 's Maarten Harpertszoon Tromp,
de held van de slag bij Duins nou die heb-
ben ze destijds ook lekker in een hoekje ge-
douwd, en Piet Hein, Piet Hein zijn naam is
klein, zijn daden benne' groot hij heeft ge-
wonnen de zilvervloot. Millioenen heeft hij
buitgemaakt voor de heren Zeventien in de Pe-
perstraat, maar ze hebben hem gewoon in een
bedstee laten sterven; d'r kon nog geen eens een
twijfelaar van af zo zijn wij Nederlanders.
Wij wonen in een land van vlakke weiden en
lage kerktorens en als het aetherforum een-

maal dood is en begraven. . . .”

„Ik wil me laten cremeren” zei Ary.

„Als jij aan de beurt van cremeren bent, heb je niks meer te willen. . . . en als het aetherforum eenmaal dood en begraven is, dan pas zullen ze in het perceel Heuvellaan 33 te Hilversum beseffen, wat ze aan ons hebben verloren. Dan komen we 's nachts bij Jan Broeksz spoken. . . . en als ik dan, verkleed als een holle stem, door de slaapkamer van Jan rondwaar. . . . zo heet dat. . . . rondwaar, dan zal ik roepen: Jan — je hebt ons tekort gedaan. . . . Ik kom je in je buik bijten! Maar ik zal op mijn tenen rondwaren en niet te hard roepen, om Bep en Margotje niet te wekken. . . . Toch is het zuur”.

„Over zuur gesproken” zei Herman, „ik lust best een augurkie bij mijn croquetje”.

KATTEN

Veel meer vragen dan we vermoeden raken problemen, die voor de vragensteller uitermate belangrijk zijn.

„Geacht aetherforum. Een kennis van mij is gek op katten. Ze heeft er twaalf. Die beesten krijgen het lekkerste eten en als de man 's avonds van zijn werk thuiskomt, moet hij wachten totdat de poezen hebben gegeten en dan krijgt hij de kliekjes”.

In de huiskamer zeiden de mensen tegen elkaar: „Wat is dat nou voor een vraag? Ze maken er maar een potje van”. Maar die vraag is even tragi-komisch als de moppen die in een krankzinnigengesticht spelen.

Twee menselijke drama's in één vraag. De vrouw, vermoedelijk pathologisch mensenschuw, uit angst voor de boze wereld gevluht in de binnenkamer met haar dozijn katten. De man, verbonden met een vrouw, van wie hij minder begrijpt dan een man in een normaal huwelijk toch al van zijn ega snapt. Een vrouw, bij wie hij geen leven heeft. Die de katten ver-

troetelt als kinderen en haar man behandelt als een hond. Zij en hij, de risée van de buurt, en nu, door die vraag aan het forum, uitgela-
chen door heel Nederland.

Alle dwaze vragen zijn geen dwaze vragen.
Zo'n aetherforum is een dwarsdoorsnee van
Nederland.

Dwaasheden en drama's liggen kris-kras door
elkaar. Het forum is een spiegel, waarin de ge-
wone man met-het-confectie-pakkie-an zichzelf
herkent.

Misschien is dát wel het geheim van het succes.
Een succes, waarvan de forumleden, eerlijk op-
gebiecht, het fijne nooit hebben begrepen.

DE BILDT SEINT....

Sinds de moderne natuurwetenschappen de mens het vermogen hebben geschonken in één seconde een einde te maken aan alle aardse bestaan, zijn de bedreigden het er niet over eens of het een zegen dan wel een vloek zal zijn, wanneer de Grote Tuinman de hekken der beschaving in het slot gooit en er een bordje buiten op hangt:

WEGENS REORGANISATIE
TIJDELIJK ONBEWOOND
HEROPENING OVER
DRIEDUIZEND MILLIOEN JAREN.

Als dan de laatste mens is geatomiseerd, zullen een mannetjes-gorilla en een vrouwtjes-chimpansee in een boom zitten en tegen elkander zeggen: „Nou, nou kunnen we weer van voren af aan beginnen.”

Iedereen verwerkt het sombere vooruitzicht op zijn eigen manier.

De cynicus heeft het bordje bedacht, dat aan het tuinhek der beschaving komt te hangen,

want een cynicus is nu eenmaal een teleurgestelde idealist.

Het verhaaltje van de gorilla en de chimpansee is verzonnen door een zwaarmoedige lekenbioloog, die aan het misverstand lijdt, dat Darwin een doorzichtig pseudoniem is voor Onze Lieve Heer.

Als ik zelf aan die laatste Homo Sapiens op aarde denk, komt mij altijd een roman in het hoofd, die ik beslist nog eens ga schrijven. De titel weet ik nog niet. De inhoud staat mij eveneens uiterst vaagjes voor de geest. Maar één scene ken ik al precies; die gaat zo: de laatste mens, die op aarde leeft, zit 's avonds in zijn kamer te lezen. *Plotseling wordt er op de deur geklopt. . . .*

Wanneer ik die roman geschreven heb, kunnen alle auteurs van griezelromans wel bijsteun aanvragen, want ik zuig al hun klanten weg.

Goed dan, op een dag zal de Homo Sapiens eens en voor altijd een Homo Slapiens geworden zijn. Dat kan ik allemaal begrijpen.

Het onthutsende in onze tijd vind ik evenwel, dat de meeste mensen aan hun pessimisme op zo wonderlijke wijze uiting geven. Pessimist zijn we allemaal, maar ik begrijp niet goed waarom de moderne wijsgerige kijk dikwijls op zo onbenullige wijze voor de dag komt.

„Geacht aetherforum”, zei een manneke ergens in Zeeland, „de regeringen doen allerlei proeven met atoombommen, vindt het forum ook niet, dat we aan die experimenten het slechte weer van tegenwoordig te danken hebben en wat zouden we er tegen kunnen doen?”

Dat is een zeer moeilijke vraag, omdat zij volstrekt demagogisch geformuleerd is.

Dat de regeringen proeven met atoombommen nemen, kan niemand meer ontkennen.

En dat we de laatste jaren meer slecht weer hebben dan vroeger, schijnt ook wel juist te zijn.

Evenwel waar is de band van oorzaak-en-gevolg, die deze twee onloochenbare feiten met elkan-der verbindt? Als dat weetgierige manneke geen kans ziet voor het bestaan van die band het wettig en overtuigend bewijs te leveren, waar haalt hij dan de moed vandaan om van het forum te verlangen, dat het eventjes vliegensvlug een probleem oplost, waarvan geenszins zeker is, dat het bestaat.

We hebben er die avond braaf omheen gebab-beld, en iedereen deed alsof hij tevreden was. In de pauze geviel het, dat ik aan het zelfde tafeltje terecht kwam, waar het mismoedige baasje had plaats genomen. Hij dronk choco-mel, en als ik zeg, dat die drank bij zijn ge-moedstoestand *kleurde*, is er misschien wel een

lezer, die weet wat ik bedoel. Toen de bedwelling van de chocomel hem goed bevangen had, waagde ik het vertrouwelijk te worden.

„Zeg vader, wij hebben nou jouw vraag beantwoord, zou jij nou een vraag van mij willen beantwoorden?”

„Natuurlijk”.

„Goed, ik wil aannemen, dat de atoomproeven het weer in de war brengen, maar wat ik niet snap is, waarom het beslist altijd *slecht* weer moet zijn; kijk, die atoomproeven hadden toch even goed altijd *mooi* weer kunnen veroorzaken?”

Hij staarde diep denkend in zijn chocomel en zag de wereldbol verpulveren in de oneindige ruimte.

DE EERZUCHT IS EEN NACHTMERRIE

In Eindhoven zaten we uit te rekenen hoeveel forums er in de loop van de jaren wel zijn geweest. En we probeerden Ary duidelijk te maken, dat het forum spoedig zou jubileren.

„Zonder receptie komt de VARA daar niet van af”, betoogden we met grote nadruk.

„Nebbisj”, zei Ary.

Het antwoord was misplaatst, maar het maakte desondanks indruk.

„Je hebt er geen idee van, hoe populair we zijn”, hield ik aan.

„Nebbisj” zei Ary weer. Die had vanavond een abonnement op dat woord.

Ik begon uit het ijle te fantaseren:

„Het is zo bar met die populariteit van ons, dat ik soms brieven krijg, waarin de mensen me om raad vragen in de intiemste zaken”.

„En geef je ze dan raad” vroeg Ary belangstellend.

„Natuurlijk”, snoefde ik, „ik beschouw dat als een ereplicht”.

„Nebbisj”, zei Ary.

„We zijn een nationale instelling geworden”

schepte ik op. „Ik heb dezer dagen gehoord van een vent. . . . ik geef je te raden wat die doet! Hij zet het aetherforum zachtjes aan, maar zodra hij hoort, dat mevr. Straalman aan het woord is, draait hij zijn toestel op volle sterkte, en zodra zij klaar is, draait hij de knop weer terug op zacht, net zolang tot mevr. Straalman weer doorkomt. . . .”

„Nebbisj,” zei Ary.

„Ja, jij zegt nou wel steeds 'nebbisj’, begon ik te kijken, „maar ik zou toch wel eens graag willen weten wat er moet gebeuren, voordat jij toegeeft dat we populair zijn”.

Ary zei gemenig:

„Zodra ik hoor, dat er mensen zijn, die het aetherforum achterna reizen. . . . achterna reizen, begrijp je, achterna reizen, om jullie te horen en te zien. . . . zodra ik dát hoor, ben ik bereid toe te geven, dat jullie populair bent, maar geen seconde eerder”.

Op de een of andere vreemde manier schijnt die sneer van Ary zich met een weerhaak in mijn bewustzijn te hebben vastgezet.

Weken na dat gesprek in Eindhoven, schoten die woorden van Ary uit mijn onderbewustzijn naar boven. Binnen zonder kloppen. Ze kwamen vrijpostig de slaapkamer in. Ik werd er niet eens wakker van.

Die woorden van Ary wandelden door mijn druilend bewustzijn, en ongecontroleerd begonnen allerlei vergeten zinnen en gedachten mee te wandelen.

Een bizar circus, waarin vreemd uitgedoste paarden rondsprongen. Merries, nacht-merries en hansworsten en acrobaten. Een circus met twee pistes en één piste werd een operatiekamer en ik lag onder 't mes en hoorde de chirurg zeggen:

.... zodra ik hoor dat er mensen zijn, die het aetherforum achterna reizen.... achterna reizen.... begrijp je.... van de ene plaats naar de andere.... achterna reizen om jullie te horen en te zien.... zodra ik dat hoor, ben ik bereid toe te geven, dat jullie populair bent, maar geen seconde eerder.... geen seconde eerder... geen seconde eerder.... achterna reizen.... achterna reizen...."

„Wat heb je,” hoorde ik mijn vrouw plotseling roepen.

„Ik? Niks! Hoe dat zo?”

„Je schreeuwde in je slaap. Heb je iets, ben je niet goed”.

Toen zei ik bij mijn volle verstand ijlend als een typhus-patiënt:

„Dokter de patiënt komt bij. Geef gauw wat *ether voor 'm*”.

CORONA-BOEKEN

die reeds verschenen zijn:

1. Willem van Iependaal

POLLETJE PIEKHAAR

Is er nog wel één landgenoot te vinden, die dit verhaal van het „gabbertje” Pollie niet gelezen heeft?

Kostelijke, onsentimentele humor en rake beschrijving van de Rotterdamse straat-typen.

2. Willem van Iependaal

LORD ZEEPSOP

„Ik heb me een leverschudding gelachen!” verklaarde A. M. de Jong indertijd.

Pollie maakt in dit geheel zelfstandig te lezen vervolg op „Polletje Piekhaar” in de zwarte handel van de eerste wereldoorlog „carrière”.

3. Olaf J. de Landell

AVE EVA - Portret van een dame

Het humoristische verhaal van een stijf-opgevoed meisje, dat door een goedmenende vriendin wordt overgehaald aan een schijnverloving mee te werken.

4. Maria Penkala

KARAVAN NAAR TEHERAN

Een avontuurlijke roman, die de verwickelingen en intriges tot onderwerp heeft rond de Perzische olie. Teheran in het begin van deze eeuw, tot het proces Mossadeq. — Geïllustreerd.

5. *Theodor Plievier*

STALINGRAD

De meest gelezen roman over de tweede wereldoorlog. Een magistraal boek. Omvang bijna 500 blz., daardoor een wat hogere, maar toch nog ongekend lage prijs.

6. *Cecil Saint-Laurent*

SOPHIE EN DE MISDAAD

Met zwier geschreven detective-roman, bekroond als de beste Franse „Politie-roman” van het jaar.

7. *Olaf J. de Landell*

DE APPELS BLOEIEN

Het heerlijke verhaal van de jeudige jonkheer, die ondanks drie verzuurde tantes zich tot danser ontwikkelt. „Een levend en verkwikkend boek!” zegt Dr. P. H. Ritter.

8. *R. Frison-Roche*

DE GROTE KLOOF

Meeslepende roman van een berggids. Van de Franse uitgave werden reeds bijna een miljoen exemplaren verkocht!

9. *R. Frison-Roche*

MENSEN TEGEN BERGEN

Een nieuwe uiterst succesvolle bergsportroman, waarin de fascinerende grootsheid van het Mont Blanc-gebied tastbaar voor de lezer wordt.

10. *W. Somerset Maugham*

DE BONTE SLUIER

De dramatische liefde van een doktersvrouw voor een andere man. Een aangrijpend verhaal tegen de exotische achtergrond van China vóór het communistische regime.

11. *Willem van Iependaal*

KLUIVENDUIKERS DOEDELANS

Het wel en wee van een groep vrijwilligers in het Engelse leger tijdens de eerste wereldoorlog. Een boek vol humor en tragiek.

12. *Willem van Iependaal*

ONDER DE PANNEN

De belevenissen in de lijmkuit van moeke Mulle-mans, die als radio-uitzendingen zo'n uitzonderlijk succes hadden, thans in proza!

13. *L. Reiners*

HET A.B.C. DER LIEFDE

„Een handleiding om getrouwd en toch gelukkig te zijn.” Met veel geestige illustraties.

14. *Olaf J. de Landell*

DE MISLUKTE PASTORALE

De herdruk van dit allergenoegeijkste verhaal thans ook als Corona-boek! Een waardig pendant van „De appels bloeien!”

15. *Meyer Sluysen*

„GEACHT AETHERFORUM...”

3½ miljoen mensen luisteren elke keer naar deze populaire radio-uitzendingen. Sluysen vertelt op zijn eigen geestige manier over het wel en het wee van dit forum en gunt ons tevens een kijkje achter de schermen.

16. *James M. Cain*

NIEMAND ONTKOMT ZIJN NOODLOT

(Oorspronkelijke titel: *The Postman always rings twice*). De herinneringen van een misdadiger die in de cel zijn executie afwacht. Een zeer knap verteld moordverhaal, dat ons een blik doet werpen in de diepe afgronden van het zieleleven van de verworpen hoofdpersoon.

17. *Willem van Iependaal*

VOLKSTAAL EN VOLKSHUMOR

De uitgebreide tekst van de vrolijke causerie die van Iependaal overal in ons land heeft gehouden. Een snufje ernst en verder... humor van de beste soort!

18. *Theodor Plievier*

MOSKOU

Na het uitzonderlijke succes van „Stalingrad” verschijnt thans ook „Moskou” als Corona-boek. Eveneens bijna 500 blz. omvang en iets hoger in prijs dan de andere Corona's, maar niettemin toch spotgoedkoop!